

Beleidsplan Wmo 2008-2011

Gemeente Ede

Ede, september 2007
EWZ/OO

Inhoudsopgave

Inleiding en leeswijzer	4
Hoofdstuk 1 De Wet maatschappelijke ondersteuning	5
1.1 De Wet Maatschappelijke Ondersteuning	5
1.2 De interactieve ontwikkeling van de Wmo	6
Hoofdstuk 2 De Wmo in Ede	9
2.1 De situatie in de gemeente Ede	9
2.2 Het domein van de Wmo	9
2.3 Verantwoording van de Wmo	11
Hoofdstuk 3 Jeugd (prestatieveld 2)	13
3.1 Programmalijn jeugd, vrije tijd en ruimte	14
3.2 Programmalijn jeugd, onderwijs, opvang en werk	15
3.3 Programmalijn jeugd, zorg en veiligheid	16
Hoofdstuk 4 Zelfstandig functionerende burgers (1, 4)	18
4.1 Programmalijn leefbaarheid en sociale cohesie	19
4.2 Programmalijn versterking mantelzorg en vrijwilligerswerk	22
Hoofdstuk 5 Zorgvragers (3, 5 en 6)	24
5.1. Programmalijn collectieve voorzieningen	25
5.2. Programmalijn individuele voorzieningen	28
5.3. Programmalijn loket	29
Hoofdstuk 6 Kwetsbare groepen (7,8 en 9)	32
6.1 Programmalijn maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en voorzieningen bestrijding huiselijk geweld	33

6.2	Programmalijn bevorderen van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (Oggz)	36
6.3	Programmalijn verslavingsbeleid	38
Hoofdstuk 7 Samenhang in Edes Wmo-beleid		40
7.1.	Hoe?	40
7.2.	Wat?	43
Hoofdstuk 8 Financiën		46
8.1	Wmo-middelen	46
8.2	De Edese programmabegroting 2007-2010	46
8.3	Ex-regelingen uit de AWBZ	47
8.4	Inzet additionele middelen Wmo 2008 -2011	48

Inleiding en leeswijzer

De Wmo schrijft voor dat de gemeenten een vierjaarlijks beleidsplan moeten opstellen. Dit behoort tot de kaderstellende verantwoordelijkheid van de gemeenteraad. Het beleidsplan geeft de prioriteiten voor maatschappelijke ondersteuning aan.

De gemeente Ede geeft in voorliggende beleidsnota haar ambities voor de komende vier jaar weer. De nota is kaderstellend, voor een flexibele invulling van de jaarlijkse beleidsvoornemens. In afzonderlijke uitvoeringsprogramma's geven we elk jaar aan hoe we de uitvoering van onze plannen ter hand zullen nemen.

De voorliggende nota is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1 en 2 geven samen de kaders van de wet en de uitgangspositie van de gemeente Ede aan.

In de hoofdstukken 3 tot en met 6 gaan we in op de prestatievelden van de Wmo en de ambities, doelstellingen en activiteiten van de gemeente op die verschillende terreinen. We doen dat als volgt:

De 9 prestatievelden van de Wmo hebben we in Ede onderverdeeld volgens het model van de levensloop. Dat model beschrijft hoe burgers in vier groepen zijn te verdelen op basis van hun beroep op de Wmo. De 9 prestatievelden zijn als volgt over deze vier groepenverdeeld:

- Jeugd (prestatieveld 2)
- Zelfstandig functionerende burgers (prestatievelden 1 en 4)
- Zorgvragers (prestatievelden 3, 5 en 6)
- Kwetsbare groepen (prestatievelden 7, 8 en 9)

In hoofdstuk 7 en 8 gaan we in op de werkwijze van de gemeente Ede (samenhang van beleid), organisatie en de financiën.

N.B. Waar in deze nota gesproken wordt over de wijkgerichte aanpak wordt de focus op wijken én dorpen in de gemeente Ede bedoeld.

Hoofdstuk 1 De Wet maatschappelijke ondersteuning

1.1 De Wet Maatschappelijke Ondersteuning

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) is ingegaan op 1 januari 2007 en vervangt vanaf dat moment de Welzijnswet, de Wvg en onderdelen van de AWBZ.

Het doel van de Wmo is dat iedereen kan deelnemen aan de samenleving. Ongeacht ouderdom, een handicap, de sociaal-economische klasse of 'moeilijkheden thuis'. De Wmo wil mensen in staat stellen om mee te doen. Uitgangspunt is dat burgers zelf verantwoordelijk zijn voor hun leven en welzijn. En dat zij zoveel mogelijk voor elkaar zorgen. Lukt dat niet (meer) dan kunnen zij via de Wmo terecht bij de gemeente voor toegankelijke voorzieningen en ondersteuning.

De Wmo opdracht voor de gemeenten luidt als volgt:

1. Voer algemeen beleid (*collectieve voorzieningen*) gericht op bevorderen van zelfredzaamheid van en met burgers, hun maatschappelijke participatie en de leefbaarheid van de woonomgeving.
2. Compenseer maatschappelijke zorg door het organiseren van *individuele voorzieningen* voor mensen die daarop aangewezen zijn.

De verantwoording van de Wmo uitvoering is horizontaal geregeld. Dit betekent dat gemeenten geen verantwoording meer afleggen aan de rijksoverheid, maar aan hun burgers en de gemeenteraad. De geleverde prestaties kunnen zij vergelijken met die van andere gemeenten (benchmarking).

De rijksoverheid stelt wel regels vast:

- op welke terreinen de gemeente beleid moet voeren;
- hoe de financiering geregeld is;
- wie betrokken zijn bij de beleidsvoorbereiding;
- hoe de prestaties zichtbaar gemaakt moeten worden.

De Wmo-gedachte is op hoofdlijnen als volgt:

- De burgers zoeken eerst zelf en met elkaar naar oplossingen in hun eigen omgeving.
- Het maatschappelijk middenveld ondersteunt mensen bij het oplossen van problemen en ondersteunt burgerinitiatieven. Zij zijn de professionele aanvulling op wat er informeel al gebeurt.
- De gemeente maakt maatschappelijke ondersteuning mogelijk, ondersteunt en verbindt.

1.2 De interactieve ontwikkeling van de Wmo

De Wmo is een participatiewet. Dit betekent twee dingen. Ten eerste dat het doel van de wet is om iedereen in staat te stellen deel te nemen aan de samenleving. Ten tweede dat alle partijen (inwoners, zorginstellingen, organisaties, bedrijven etc.) in een gemeente betrokken worden bij de totstandkoming van het Wmo-beleid binnen die gemeente.

Dat laatste is ook van groot belang bij de ontwikkeling van het Wmo-beleid in Ede geweest. De gemeente Ede heeft zich, in de aanloop naar de invoering van de Wmo, consciëntieus voorbereid. Niet alleen is zij actief geweest om de Wmo intern te laten 'landen', ook als het gaat om de burgerparticipatie heeft men in Ede de handschoen opgepakt. Onderstaand de inmiddels gepasseerde Wmo stations in chronologische volgorde:

- Stappenplan invoering Wmo - Wet Maatschappelijke Ondersteuning februari 2005)
Het Stappenplan invoering Wmo van de gemeente Ede diende als implementatieplan voor de invoering van de Wmo.
- Kadernota Wmo (september 2005)
De gemeente stelde haar kaders omtrent het Wmo beleid vast en legde deze neer in de Kadernota Wmo.
- Stellingendebatten (oktober 2005)
Begin oktober 2005 werd een viertal stellingendebatten georganiseerd. Er werd achtereenvolgens gesproken met welzijnsinstellingen, diaconieën, zorginstellingen en zorgvragers. Doel was de verschillende partijen te informeren en te consulteren. De verkregen inbreng werd gebruikt als aanvulling op de kadernota Wmo.
- Bijeenkomsten Loket Wmo
In de aanloop naar de ontwikkeling van het Wmo loket Ede werden twee bijeenkomsten met zorgvragers en zorgaanbieders georganiseerd. Zij werden uitvoerig geconsulteerd en geïnformeerd over het Edes Wmo loket.
- Nota Hulp bij het huishouden en lokaal loket
Deze nota was richtinggevend bij het inrichten van de Hulp bij het huishouden door de gemeente en bij het ontwikkelen van het Wmo loket in Ede.
- Overzichtsnotitie Wmo – de prestatievelden doorgelicht (december 2006).
Eind 2006 werd een overzichtsnotitie geschreven die inzicht geeft in de activiteiten van de gemeente Ede op de Wmo prestatievelden.

- Aanbesteding (gerealiseerd per eind 2006)
De aanbesteding Hulp bij het huishouden werd volgens het Edes model uitgevoerd. 14 Zorgaanbieders werden gecontracteerd voor een periode van 2 jaar. De burger heeft keuzevrijheid als het gaat om de hulp bij de huishouding.
- Hulp bij het huishouden (gerealiseerd per 1 januari 2007)
Per 1 januari regelt de gemeente Ede de hulp bij het huishouden voor haar burgers. Hulp bij het huishouden werd tot 1 januari 2007 geregeld via de AWBZ.
- Wmo-loket (gerealiseerd per 2 januari 2007)
De gemeente Ede opende begin 2007 het nieuwe loket Zorg & Welzijn. De gemeente heeft ervoor gekozen om te beginnen met één centraal loket dat moet uitgroeien tot een loket voor zorg, welzijn, wonen en inkomen.
- Digitale Informatiepunt Zorg & Welzijn.(gerealiseerd voorjaar 2007)
Ede heeft een digitale sociale kaart ontwikkeld. Deze is toegankelijk via www.ede.nl.

- Haardvuurbijeenkomsten (maart en mei 2007)
De gemeente hield een tweetal haardbijeenkomsten over de Wmo. Tijdens de bijeenkomst op 6 maart was een 20-tal burgers aanwezig, evenals de drie Wmo wethouders. Er werd gesproken over Vrijwilligerswerk en mantelzorg, Wijkaanpak en over Jeugd en integratie.

Bij de tweede haardvuurbijeenkomst (15 mei 2007) waren 20 afgevaardigden uit het maatschappelijk middenveld aanwezig. Er werd gesproken over Leefbaarheid in de wijk en verbinden sociale netwerken aan dienstverlening in wijk en buurt, over Voorzieningen in de wijk en over Integratie en Wmo en maatschappelijke stages.

- Wmo-platform (gerealiseerd per 1-8-2007)
Het Wmo-platform is de formele adviesraad van de gemeente Ede die het college adviseert over onderwerpen over de gehele breedte van de Wet maatschappelijke ondersteuning, met uitzondering van de individuele verstrekkingen. Daar is namelijk een apart adviesorgaan voor opgericht:
- Cliëntenraad individuele Wmo-voorzieningen (gerealiseerd per 1-8-2007).
Deze raaf is de formele adviesraad van de gemeente Ede die het college adviseert over het beleid en de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) voor zover dit betrekking heeft op de individuele Wmo-voorzieningen.
- Interne bijeenkomsten
In het voorjaar van 2007 werden drie interne bijeenkomsten georganiseerd met het betrokken management en de

beleidsmedewerkers van de gemeente Ede. Het doel van die bijeenkomsten was om het programmatisch denken van de Wmo meer concreet te maken en na te denken over hoe in overleg met het veld haalbare resultaten kunnen worden afgesproken. Onder meer aan de orde kwamen:

- De vertaling van ambitie naar resultaten in de praktijk;
- Handvatten voor contractsturing;
- Programmatisch werken in relatie tot de Wmo;
- Overleg met het veld.

- **Wijktournee**

In juni en juli troffen de Wmo wethouders Edese burgers in hun eigen wijk gedurende een wijktournee. Tijdens de tournee zijn twee wijken en twee dorpen aangedaan; Ede-Oost, Veldhuizen/Kernhem, Lunteren (de buitendorpen) en Bennekom.

- **Wmo proeftuin (afgerond per 1-10-2007)**

De gemeente Ede is een van de gemeenten waar een zogenaamde Wmo-proeftuin (pilot) draait. Ede werkt daarbij samen met de gemeente Veendam aan het thema "Ondersteuning mantelzorg en vrijwilligerswerk". Vier organisaties in Ede, te weten Maatschappelijke Dienstverlening Ede, Welstede Welzijnsgroep, Kruiswerk West Veluwe (SWO) en De Medewerker hebben een gezamenlijk aanbod ontwikkeld. Dit aanbod wordt uitgetoetst in de drie Edese wijken Maandereng, Ede-Oud-Zuid en De Rietkampen en in het dorp Lunteren.

Het doel is om de formele en informele infrastructuur van en rondom mantelzorgers en vrijwilligers in kaart te brengen. De gemeente Ede draagt er zorg voor, overeenkomstig de opdracht, de resultaten van de proeftuin overdraagbaar te maken. Daarnaast hebben de gemeente en partnerorganisaties de ambitie de innovatieve methodieken van de proeftuin te borgen in de respectievelijke organisaties. Provinciale en gemeentelijke middelen worden ingezet en aangevraagd om een uitrol van de pilot over de rest van de gemeente mogelijk te maken (zie hoofdstuk 8).

Samenvattend:

Tijdens de periode van interactieve beleidsformulering is een groot aantal burgers en maatschappelijke organisaties geconsulteerd en geïnformeerd. Tijdens die bijeenkomsten was de sfeer over het algemeen goed en uiterst constructief te noemen. Burgers en maatschappelijk middenveld leverden ons veel interessante ideeën en suggesties voor voorliggende beleidsnota.

Hoofdstuk 2 De Wmo in Ede

2.1 De situatie in de gemeente Ede

De gemeente Ede heeft de ruimte om samen met haar burgers en betrokken instellingen zelf keuzes te maken in het organiseren van de Wmo. Voor het bepalen van de ambities van Ede kijken we naar wat Ede, in relatie tot de Wmo, onderscheidt van andere gemeenten:

- Ede is een gemeente met een grootstedelijke kern, de stad Ede. Daar omheen bevindt zich een aanzienlijk aantal buitendorpen.
- Sociale cohesie is er in de oude wijken en dorpen van de gemeente Ede altijd geweest, lijkt langzamerhand te verdwijnen.
- Het aantal inwoners in de gemeente Ede dat vrijwilligerswerk doet ligt, in vergelijking met het landelijk gemiddelde, hoog.
- De gemeente Ede kent van oorsprong een christelijke traditie. Tot op de dag van vandaag spelen de kerken er een grote rol.
- De gemeente Ede kent een krachtig maatschappelijk middenveld dat in staat is 'veel op te vangen'.
- Vanaf eind jaren '90 kent de gemeente Ede (met inmiddels meer dan 100.000 inwoners) ook grootstedelijke problematiek.
- De gemeente Ede kent een hoog aantal laagopgeleiden in vergelijking met het landelijke gemiddelde.

Het ambitieniveau van de gemeente is hoog als het aankomt op de Wmo. De Wmo speelt zich grotendeels af binnen de portefeuilles van een drietal wethouders (wonen, welzijn, zorg en wijkontwikkeling). Dit onderstreept eens te meer het belang van integraal werken binnen de Wmo.

2.2 Het domein van de Wmo

De Wmo is in de wet geordend in negen prestatievelden. Deze vervangen de beleidsterreinen waar de gemeente voor de komst van de Wmo al verantwoordelijk voor was, zoals welzijn ouderen en gehandicapten, jeugdbeleid,

maatschappelijke dienstverlening en sociaal-cultureel werk. De Wmo legt in algemene termen vast op welke terreinen de gemeente een voorzieningenbeleid moet voeren. Het legt geen zorgplicht op voor het leveren van voorzieningen. Wel moet de gemeente de beperkingen van mensen op het gebied van huishouding, woning, vervoer en sociaal contact compenseren. Dat heet het compensatiebeginsel waarbij het gaat om het resultaat, namelijk participatie. Welke voorzieningen de gemeente realiseert is een zaak van gemeentelijke besluitvorming. Er zijn 9 prestatievelden benoemd in de wet, waarop de gemeente aan moet geven welke voorzieningen er zijn en welke activiteiten worden ondernomen:

1. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
2. op preventie gerichte ondersteuning bieden aan jongeren met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
7. maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en huiselijk geweld;
8. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen;
9. het bevorderen van verslavingsbeleid.

Zoals valt te zien gaat de Wmo over welzijn en zorg, over maatschappelijke ondersteuning aan burgers. Niet iedereen heeft eenzelfde behoefte aan maatschappelijke ondersteuning en niet op ieder prestatieveld hoeft de gemeente eenzelfde inzet te organiseren.

De rol van de gemeente op dit leefgebied **jeugd** is voornamelijk gericht op preventie. Bij **zelfstandig functionerende burgers** ligt het accent meer op werk, wonen en welzijn als preventie. De gemeentelijke Wmo inbreng is hier veelal preventief en wijkgericht. Bij **zorgvragers** (sommige ouderen en andere mensen met beperkingen) is de vraag naar ondersteuning op maat groter en krachtiger. De gemeente biedt voorzieningen en compensatie op maat. Voor de groep **kwetsbare burgers** die zich –tijdelijk of langdurig- niet zelfstandig kunnen redden zorgt de gemeente voor een aanvullend pakket maatschappelijke opvang.

Voor de gemeente Ede betekent de Wmo op hoofdlijnen:

- het toerusten van de jeugd;
- het bieden van collectieve voorzieningen voor zelfstandig functionerende burgers in de wijk;
- het compenseren van de beperkingen van zorgvragers;
- en de opvang van kwetsbare groepen.

In feite hebben de 9 prestatievelden betrekking op de levensloop van burgers. Het gaat daarbij om vier een viertal groepen of categorieën, te weten:

Jeugd (prestatieveld 2)

Aandachtgebieden zijn onder meer jeugdbeleid; jeugdzorg; sport; ruimtelijke ordening (speelplekken).

Zelfstandig functionerende burgers (prestatievelden 1 en 4)

Aandachtgebieden zijn onder meer maatschappelijke dienstverlening; vrijwilligersbeleid; mantelzorgbeleid; welzijnswerk (sociaal-cultureel, buurthuizen); integraal wijkbeheer; ruimtelijke ordening; verkeers- en vervoersbeleid.

Zorgvragers (prestatievelden 3, 5 en 6)

Aandachtgebieden zijn onder meer loket zorg en welzijn voor informatie en advies, indicatiestelling en bemiddeling; individuele Wmo-voorzieningen (hulp bij het huishouden, woon- en vervoersvoorzieningen); collectieve voorzieningen; gehandicaptenbeleid; ouderenbeleid, woonzorgservice gebieden.

Kwetsbare groepen (prestatievelden 7, 8 en 9)

Aandachtgebieden zijn onder meer maatschappelijke opvang; bestrijding huiselijk geweld; verslavingsbeleid; Oggz.

De gemeente Ede heeft ervoor gekozen om de prestatievelden van de Wmo te ordenen volgens de bovengenoemde indeling. Op de vier 'blokken' heeft de gemeente haar ambitie geformuleerd. Om die ambities te kunnen realiseren heeft de gemeente vervolgens per 'blok' een aantal programmalijnen benoemd met elk hun eigen doelstellingen, activiteiten en randvoorwaarden.

2.3 Verantwoording van de Wmo

Naast de vierjarige beleidsnota Wmo werkt de gemeente Ede met jaarlijkse uitvoeringsprogramma's waarin doelstellingen en activiteiten worden voorzien van beoogde resultaten. Op die manier kunnen de voortgang en het effect van de programma's van de gemeente gemeten worden. Om zorgvuldig te kunnen meten gaat de gemeente Ede samen met het Wmo-platform bepalen hoe die beoogde resultaten het best beschreven kunnen worden. Basisgedachte daarbij is dat ook de beoogde resultaten zoals geformuleerd door andere gemeenten hierbij betrokken zullen worden teneinde onderlinge vergelijkingen tussen gemeenten mogelijk te maken. Alleen dan is te zeggen hoe de gemeente Ede presteert op de verschillende prestatievelden.

Het jaarlijks bijstellen van het beleidsplan via uitvoeringsprogramma's is maar een onderdeel van de directe en interactieve terugkoppeling met onze burgers en instellingen, als het gaat om de Wmo.

Jaarlijks vinden klanttevredenheidsonderzoeken plaats. De rapportage daarvan wordt net als het Wmo-beleidsplan besproken met de cliënten- en gebruikersorganisaties. Daarvoor heeft Ede de Cliëntenraad individuele Wmo-voorzieningen (De Wmo-raad) en het Wmo-platform opgericht (zie paragraaf 1.2). Op deze manier legt de gemeente verantwoording af aan haar burgers.

In de volgende hoofdstukken werken we de vier categorieën van het levensloop model nader uit.

Hoofdstuk 3 Jeugd (prestatieveld 2)

Het aandeel kinderen en jongeren (0-23 jaar) in Ede is eenderde deel van het totaal aantal inwoners. Met de meeste jeugdigen in Ede gaat het gelukkig goed. Maar er zijn ook signalen vanuit bijvoorbeeld leerplicht dat meer kinderen en jongeren problemen ervaren en dat de complexiteit van die problemen toeneemt.

We werken aan een samenhangend jeugdbeleid¹, een keten bestaande uit verschillende schakels (ouders, gemeente en instellingen). De realisatie van Centra voor Jeugd en Gezin draagt bij aan een goede samenwerking en afstemming tussen de betrokken (zorg)instellingen.

Ede kiest nadrukkelijk voor een preventieve aanpak: onze inzet is erop gericht problemen te voorkomen en waar ze toch ontstaan zo tijdig mogelijk te (laten) interveniëren. De basisactiviteiten in onze wijken en de basisvoorzieningen binnen ons preventieve zorg- en veiligheidsbeleid moeten op niveau zijn. Eens in de drie jaar houden we een groot onderzoek onder jongeren (de jeugdmonitor) om te weten hoe jongeren over verschillende zaken denken (woonomgeving, activiteiten aanbod, gezondheid enzovoort). Dit onderzoek wordt gebruikt bij de beleidsontwikkeling.

Ook vinden we actieve betrokkenheid van jongeren bij de uitvoering van het beleid van belang. Ze hebben een stevige inbreng in de keuze en bij de uitvoering van de verschillende activiteiten die voor hen georganiseerd worden. Inbreng van jongeren zal ook vorm krijgen door het instellen van een jongerenraad.

Belangrijk knelpunt voor de uitvoering van het jeugdbeleid is de bekostiging ervan. De afgelopen jaren is een groot deel van ons beleid gefinancierd met externe tijdelijke middelen. Het is nodig dat er op structurele basis extra gemeentelijke middelen worden bestemd voor de uitvoering van het jeugdbeleid zodat we onze ambitie waar kunnen maken.

Ambitie gemeente Ede

De gemeente Ede wil dat Edese jongeren (0-23 jaar) opgroeien tot zelfstandige burgers die, passend bij hun mogelijkheden, hun eigen verantwoordelijkheden kennen en positief meedoen aan het maatschappelijke leven.

De gemeente heeft haar jeugdbeleid beschreven op zes domeinen, die in dit WMO beleidsplan zijn uitgewerkt in de onderstaande drie programmaliijnen.

1. Programmaliijn jeugd, vrije tijd en ruimte;
2. Programmaliijn jeugd, onderwijs, opvang en werk;
3. Programmaliijn jeugd, zorg en veiligheid.

¹ De gemeenteraad heeft in juni 2007 de nota jeugdbeleid vastgesteld.

3.1 Programmalijn jeugd, vrije tijd en ruimte

Uit de jeugdmonitor blijkt dat ruim de helft van de jongeren vindt dat er meer (wijkgerichte) activiteiten georganiseerd moeten worden. Een zinvolle vrijetijdsbesteding draagt bij aan de fysieke en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Het is in die zin ook van groot belang bij de preventie van problemen. Een vraaggericht activiteiten aanbod is hiermee als het ware een belangrijke collectieve voorziening in de ondersteuning bij opgroeien en opvoeden. Kinderen en jongeren hebben behoefte aan veilige (speel)plekken in de buurt waar ze kunnen spelen, sporten en ontspannen. Echter over het algemeen is de tendens dat steeds meer functies gecombineerd moeten worden in de openbare ruimte en dat de vrije en veilige ruimte voor jeugd afneemt. Bovendien wordt de tolerantie van volwassenen tot spelende kinderen/jongeren kleiner.

Doelstellingen

Ten behoeve van de leefbaarheid voor jongeren in dorpen en wijken:

- Zorgen voor een basis van algemene laagdrempelige activiteiten in alle wijken, daarbij rekening houdend met specifieke wijkenmerken.
- Borgen van ruimtelijke kwaliteit voor jongeren bij de inrichting van de openbare ruimte.
- Versterking van de communicatie en omgang tussen verschillende groepen in de wijk, gericht op begrip en behoud en verdere ontwikkeling van speelruimten in de wijk.

Activiteiten

- De programmamanager jeugd besteedt de komende periode meer aandacht aan een op de vraag afgestemd vrije tijdsaanbod voor jongeren.
- Aan de hand van wensen van de jeugd en wijkbewoners, bepalen we het minimumniveau van algemeen laagdrempelige activiteiten in de wijk.
- Integraal wijkbeheer start i.s.m. de programmamanager in een aantal wijken een activiteitenprogramma op om de betrokkenheid van wijkbewoners bij de jeugd in de wijk te vergroten.
- Sport-, culturele en welzijnsorganisaties organiseren wijkgerichte activiteiten voor kinderen en jongeren. Hierbij wordt ook afstemming gezocht met de Scouting.
- Welzijnsorganisaties krijgen de opdracht om bij de ontwikkeling van speelruimte de communicatie te ondersteunen tussen de groepen in de wijk.

Randvoorwaarden

- Inzicht in de wensen en meningen van de kinderen en jongeren wat betreft de (wijkgerichte) basisvoorzieningen.
- Inzet van structurele middelen voor algemene laagdrempelige activiteiten en voor de programmamanager jeugd.

3.2 Programmalijn jeugd, onderwijs, opvang en werk

Een goede onderwijsloopbaan, die leidt tot een startkwalificatie is van groot belang voor de toekomst van jongeren. Immers in een laagconjunctuur zijn jongeren zonder startkwalificatie het meest kwetsbaar.

De inzet van de gemeente op het terrein van opvang/onderwijs/werk ligt met name op het terrein van de peuterspeelzalen, de handhaving van de leerplicht, het onderwijsachterstandenbeleid (VVE, schakelklassen en spreidingsbeleid), de samenwerking met zorginstellingen, de ontwikkeling van School en Partners (brede school) en het behalen van een startkwalificatie.

Veel kinderen gaan naar de peuterspeelzaal. Nagenoeg alle kinderen zitten op school. Daarmee zijn deze collectieve voorzieningen dan ook een belangrijke vindplaats wanneer het gaat om het signaleren van problemen. De zorgstructuren helpen om in dergelijke gevallen zo snel mogelijk door te verwijzen naar passende hulp. Wij willen dit ondersteunen door een versterking van het peuterspeelzaalwerk, een ruimer aanbod schoolbegeleiding en meer schoollogopedie.

Aandacht voor de werkloze jongeren is er binnen ons algemene werkgelegenheidsbeleid. Ook is aandacht voor jongeren met schulden belangrijk, omdat het hebben van schulden de leerprestaties (en werkprestaties) van jongeren negatief beïnvloedt.

Doelstellingen

- Ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren vergroten.
- Stijging met 20% van het aandeel doelgroepkinderen dat deelneemt aan VVE-programma's in de voorschoolse periode.
- Voortzetting kwaliteitsslag peuterspeelzaalwerk: verkleining van de groepsomvang.
- Meer nadruk op de integratieaspecten: ontmoeten, scholing, werk en leren omgaan met anders zijn (tolerantie).
- Borging van goede aansluiting van instellingen op de terreinen welzijn/ jeugdbeleid/ jeugdgezondheidszorg op het onderwijs.
- Meer sport- en beweegmogelijkheden op en rond de school.

Activiteiten

- Faciliteren van voorscholen in de buitendorpen en van extra dagdelen peuterspeelzaalwerk zodat doelgroepkinderen een extra dagdeel VVE kunnen volgen. Daarnaast afspraken met peuterspeelzaalwerk over het verkleinen van de groepsgrootte van 22 naar 18 peuters.
- Opzetten van een lokale educatieve agenda (LEA) met als doel gezamenlijk/afgestemd educatief beleid van scholen, de gemeente, andere zorg/welzijnspartners en het bedrijfsleven.
- Maatwerk leveren om jongeren die noch naar school gaan noch aan het werk zijn tóch op een traject te krijgen door intensiveren van het overleg tussen ROC, RMC-consulent, CWI en de afdeling WIZ.
- Stimuleren van maatschappelijke stages voor jongeren.

- Continueren van het project stagecoördinatie allochtone jongeren. Onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden van verbreding van dit project naar autochtone jongeren.
- Stimuleren van de samenwerking tussen scholen en sportorganisaties.

Randvoorwaarden

- Goede verzuimregistratie en registratie van aantal startkwalificaties.
- Inzage in de specifieke problematiek van jongeren om maatwerk te kunnen leveren.
- Meer draagvlak ontwikkelen voor beweging in het onderwijs.
- Voldoende middelen voor formatie leerplicht en kwaliteitsslag peuterspeelzaalwerk.

3.3 Programmatische jeugd, zorg en veiligheid

Met de meeste kinderen en jongeren gaat het goed. Algemene voorzieningen bieden voldoende ondersteuning bij het opgroeien en opvoeden. Voor die kinderen/jongeren en hun ouders voor wie opgroeien/opvoeden niet vanzelf gaat (lichte problemen) moeten we er als gemeente voor zorgen dat signalering plaatsvindt en er een passend zorgaanbod is. Voor dit zorgaanbod heeft de gemeente bijvoorbeeld afspraken met de instellingen voor jeugdgezondheidszorg en met het (school)maatschappelijk werk. Bij zwaardere problemen moet indicatiestelling (bureau Jeugdzorg) plaatsvinden; eventueel noodzakelijke jeugdhulpverlening valt onder verantwoordelijkheid van de provincie. Tijdige signalering van problemen en een passend vrije tijds hulpaanbod draagt bij aan het voorkomen van het beroep op intensievere vormen van zorg en werkt preventief in het licht van ons veiligheidsbeleid. Centraal in de aanpak staat het kind/de jongere in en met zijn omgeving.

Begin 2006 hebben de gemeente en de provincie een *convenant* ondertekend waarin afspraken staan over de aansluiting tussen ons jeugdbeleid en het provinciale jeugdzorgbeleid.

Voor het gemeentelijk deel gaat het om de wijze waarop wij uitvoering geven aan de vijf functies:

- informatie geven aan ouders, kinderen en jeugdigen over opvoeden en opgroeien;
- signalering van problemen;
- toeleiding naar voorzieningen die hulp kunnen bieden;
- zorgen dat pedagogische hulp beschikbaar is ;
- coördineren van zorg in het gezin op lokaal niveau (gezinscoaching).

Ook in het kader van ons jeugd & veiligheidsbeleid werken we aan een gerichte aanpak voor risicojongeren. Hierbij wordt goede aansluiting gevonden met zorg. Een voorbeeld hiervan is het project Wijkgerichte Intensieve Gezinsbehandeling.

Doelstellingen

- Daar waar (risico-)jeugd zorg nodig heeft, deze zorg aanbieden, zodat ze weer goed kunnen deelnemen aan de noodzakelijke sociale verbanden.

- Effectieve en efficiënte afstemming van lokaal preventief jeugdbeleid en het provinciaal jeugdzorgbeleid en goede samenwerking tussen de verschillende betrokken instellingen/partijen.
- Realisatie en verdere invulling van Centra voor Jeugd en Gezin en coördinatie van zorg: één kind, één plan.
- Vermindering van veiligheidsproblemen (criminaliteit, alcohol en drugs).

Activiteiten

- Instellingen opdracht geven tot het ontwikkelen en uitvoeren van een voorzieningenaanbod voor de risicovolle, kwetsbare jongeren.
- Het schoolmaatschappelijk werk, jongerenwerk en de casuïstiekoverleggen signaleren en leiden (risico)jeugd toe naar hulp- en voorzieningenaanbod.
- Bieden van opvoedondersteuning (via Home-start, maar ook schoolmaatschappelijk werk).
- Implementeren van de Centra voor Jeugd en Gezin en coördinatie van zorg.
- Afspraken maken met instellingen variërend van scholen tot kinderartsen over het melden van zorgsignalen (in de verwijsindex).
- Aansluiting maken tussen het elektronisch kinddossier en de verwijsindex.
- Met de provincie en Bureau Jeugdzorg de wachtlijsten in de geïndiceerde zorg aanpakken.
- Bij voldoende structurele middelen continueert de gemeente wat in afgelopen jaren is opgezet aan voorzieningen/activiteiten.
- Met specifieke hulp en informatieaanbod het alcoholmisbruik onder jongeren tegengaan.
- Monitoring van de zorgstructuur 0-23 rondom het onderwijs.

Randvoorwaarden

- Een goed functionerende verwijsindex.
- Doelmatige overlegstructuur.
- Draagvlak inrichting zorgstructuur.
- Actuele digitale sociale kaart.

Hoofdstuk 4 Zelfstandig functionerende burgers (1, 4)

Burgers die door de bank genomen zelfstandig functioneren hebben geen sterke behoefte aan ondersteuning op maat. Wel is van belang dat zij zo prettig mogelijk wonen in een buurt waar het leefbaar is. Dit zijn ook vaak de burgers die actief zijn in het vrijwilligerswerk, zoals ouders op scholen of in sportverenigingen of ouderen in bestuurswerk. Of ze zijn mantelzorger wanneer ze de zorg hebben voor een partner, familielid of buur. Leefbaarheid, sociale cohesie en de ondersteuning van vrijwilligerswerk en mantelzorg zijn hier de grote thema's.

Leefbaarheid werkt als een thermometer voor de bewoners in een wijk.

Het begrip is zo veel omvattend, dat je er alleen op onderdelen verbetering in kunt aanbrengen. In de nota "De deur open"² worden 10 domeinen aangegeven die van invloed zijn op het geheel van leefbaarheid:

1. de economische basis in de wijk (werk, winkels, inkomen),
2. zorg, hulp, dienstverlening (huishoudelijke zorg, arts, raadsman),
3. fysieke kwaliteit (woningvoorraad, groenonderhoud, inrichting wijk),
4. veiligheidsgevoel (overlast gevoelens, intimidatie, verkeer, criminaliteit),
5. recreatie, ontspanning, sport, kunst, expressie,
6. individuele groei en ontwikkeling,
7. buitengesloten en insluiten (groepen die niet vanzelfsprekend meedoen, zoals kinderen, senioren, allochtonen),
8. georganiseerde inzet van bewoners,
9. invloed van bewoners bij wijkbeslissingen (invloed bij herstructureringsplannen, groenbeleid, kinderspeelplaatsen, enz.),
10. inzet van eigen vermogen benutten (capaciteiten, ideeën, oplossingen vanuit informele netwerken).

Sociale cohesie gaat over burgers die allerlei sociale verbanden met elkaar aangaan. Binnen deze sociale verbanden dragen zij in eerste instantie *zelf verantwoordelijkheid* voor het welzijn van zichzelf en voor de mensen in hun omgeving. Dit uit zich in vormen van bijvoorbeeld burenhulp, vrijwilligerswerk en ook in tolerantie naar opgroeiende jeugd in de woonomgeving. Daar waar het de draagkracht van de bewoners overstijgt, biedt de overheid ondersteuning, onder andere door de inzet van professionals.

Vrijwilligerswerk en mantelzorg. Naast hun werk, opleiding en privé-leven zijn mensen ook maatschappelijk actief. De maatschappelijke inzet is als een *waaier*, lopend van buurtgericht (inspraak etc.) naar eigen ontplooiing (vrijwilligerswerk) naar zorg om een naaste (mantelzorg).

De motivatie van bewoners om zich maatschappelijk in te zetten kan sterk verschillen. Voor een vrijwilliger kan het zijn, om zo de eigen deskundigheid zinvol in te zetten, of om sociale contacten te leggen. Voor sommigen is het vrijwilligerswerk 'verplicht' in het kader van behoud van uitkering, als opstap naar

² Nota "De deur open", IWB, februari 2007

betaald werk. Anderen vinden het gewoon leuk om er iets bij te doen. De motivatie van een mantelzorger ligt in de persoonlijke betrokkenheid bij de zorgvrager.

Maatschappelijke participatie is vaak van grote invloed op de leefbaarheid in een wijk. Op diverse manieren dragen vrijwilligers en mantelzorgers door hun maatschappelijke inzet zelf bij aan de leefbaarheid van de buurt en hebben zij aandacht voor de mensen in hun buurt.

Ambitie gemeente Ede

Bewoners, instellingen en gemeente werken samen aan het behouden of vergroten van de leefbaarheid van hun wijk of dorp. De gemeente zorgt voor voldoende voorzieningen om dat mogelijk te maken.

Om aan haar ambitie met betrekking tot zelfstandig functionerende burgers te kunnen voldoen heeft de gemeente Ede twee programmalijnen geformuleerd:

1. Programmalijn leefbaarheid en sociale cohesie;
2. Programmalijn versterking mantelzorg en vrijwilligerswerk.

In onderstaande paragrafen worden de programmalijnen achtereenvolgens beschreven:

4.1 Programmalijn leefbaarheid en sociale cohesie

Een leefbare wijk is een wijk waarin plezierig wordt samengeleefd. Een wijk ook met een passend voorzieningenniveau. We investeren als gemeente niet alleen in schoon, heel en veilig, maar ook in sociale samenhang. We ondersteunen eigen initiatieven en bouwen aan levensloopbestendige wijken, waarbij we rekening houden met de levensfase van de bewoners. Er is ruimte voor mensen met beperkingen in de wijken. We benutten de kracht van wijken beter om de leefbaarheid te versterken, bewoners mee te laten doen, voldoende voorzieningen te hebben en ruimte te bieden aan kwetsbare mensen.

De gemeente Ede werkt al jaren wijkgericht. Veelal gaat het bij wijkbeheer en integraal wijkbeheer om thema's als schoon, heel en veilig. Met die fysieke insteek weten we de leefbaarheid in onze wijken te vergroten. Door echter naast het fysieke domein ook in te zetten op het sociale domein denken we de leefbaarheid in onze wijken nog verder te kunnen vergroten.

Het beleid dat we maken, wordt gemaakt vanuit diverse afdelingen en een groot aantal disciplines. De afstemming van de verschillende beleidsterreinen is in de huidige situatie niet vanzelfsprekend. Het vertalen van dit beleid op wijkniveau en dit beleid regelmatig in verband brengen met ontwikkelingen, knelpunten en wensen op wijkniveau gebeurt nog minder.

Bij wijkgericht werken brengt de gemeente al dit beleid samen in samenhangende plannen op wijk en dorpsniveau.

De gemeente vertaalt haar eigen beleid (vanuit verschillende sectoren en afdelingen) in integrale (samenhangende) programma's op wijk- of dorpsniveau. Bij de formulering van dit beleid betreft de gemeente de inbreng van bewoners en instellingen. Het beleid wordt vastgelegd in een meerjarig wijkbeeld. De activiteiten worden vastgelegd in een jaarlijks wijkprogramma en een wijkkalender waar budgetten aan zijn verbonden, van de gemeente Ede én van betrokken instellingen.

Doelstellingen

- Meer aandacht voor het sociale domein binnen wijkgericht werken
 - Bewoners, instellingen en gemeente werken samen in behoud en verbetering van de leefbaarheid in een buurt.
 - Afhankelijk van de grootte van de knelpunten wordt ingezet op:
 - het behouden van de bestaande kwaliteit, met een basisinvestering;
 - verbeteren van de leefbaarheid, met gerichte investeringen;
 - het 'veroveren' van leefbaarheid, met massale investeringen.
 - Per wijk worden de beschikbare budgetten voor ieder zichtbaar.

- Vergroten van de leefbaarheid door zorg te dragen voor:
 - een openbare buitenruimte die goed is onderhouden;
 - passende voorzieningen in de wijk;
 - instellingen die voor bewoners logisch bij elkaar horen samen in één pand te huisvesten, bijvoorbeeld School en Partners;
 - waar mogelijk bieden deze voorzieningen samen één loket aan en werken zij samen in een multidisciplinair team;
 - waar gewenst werken instellingen niet alleen met spreekuren, maar zoeken zij mensen ook in hun leefomgeving op (outreaching);
 - er zijn voldoende en goed bereikbare voorzieningen aanwezig;
 - de voorzieningen zijn afgestemd op de behoeften van de verschillende bewoners in de wijk.

- De gemeente stimuleert een actieve betrokkenheid van de bewoners bij de realisering van 'leefbaarheid' en sociale cohesie in hun wijk of dorp en beweegt het maatschappelijk middenveld daar een goede ondersteuningsstructuur op te bieden. Dit zijn zowel individuele bewoners als bewoners georganiseerd in een initiatief of een bewonersorganisatie.

Activiteiten

- Meer aandacht voor het sociale domein binnen wijkgericht werken
 - De verschillende afdelingen van de gemeente stemmen hun beleid af op de concrete ontwikkelingen en voorstellen in de verschillende wijken en dorpen en bieden een vertaling van hun beleid naar die verschillende wijken en dorpen.

- Per wijk of dorp worden de verschillende beleidsvoorstellen verzameld en in één samenhangend kader (wijkbeeld) geplaatst voor die wijk of dat dorp.
 - Per wijk of dorp worden de grootste knelpunten geïnventariseerd en de prioriteiten bepaald.
 - De prioriteiten worden vertaald in wijkprogramma's per wijk of dorp.
 - De wijkprogramma's worden voorgelegd aan alle betrokkenen en uiteindelijk vastgesteld door het college van B&W.
- Inzet van wijkteams (schoon, heel en veilig) en multidisciplinaire teams (welzijn, zorg, onderwijs, sport, vrije tijd) die onderling een sterke relatie hebben en weten wat er speelt. Zij zijn verantwoordelijk voor het samenspel van fysiek en sociaal in de wijk.
 - Leefbaarheidspeilingen: alle betrokkenen (bewoners, instellingen en gemeente) geven aan hoe zij de leefbaarheid in de buurt waarderen en wat zij er aan zouden willen bijdragen.
 - Er komt een programma voor de wijk en de regie op de uitvoering komt in handen van de gemeente. Wijkprogramma is gebaseerd op:
 - gemeentelijk beleid;
 - wijkbeeld en wijkactiviteitenplan van het integraal wijkbeheer;
 - woonvisie samen met Woonstede (levensloop, starters, ouderen, mensen met beperkingen, bijzondere doelgroepen, woonservice ontwikkeling);
 - sociale visie van maatschappelijke instellingen (ondersteuning, etc);
 - economische visie: wijkwerkbedrijf, economisch beleid, maatschappelijk ondernemen.
 - De gemeente stimuleert eigen initiatief van bewoners. Dat doen we onder meer door:
 - zoveel mogelijk administratieve belemmeringen weg te nemen. Denk daarbij aan vereenvoudiging van de aanvraag voor vergunningen (voor bijvoorbeeld het houden van een straatbarbecue) en het laten ondersteunen van vrijwilligers bij de administratieve last die het vrijwilligerswerk met zich meebrengt (zoals nu al gebeurt voor de 'sportvrijwilligers').
 - bewoners via professionele instellingen activiteiten aan te bieden waar zij aan deel kunnen nemen (b.v. schoonmaakactie in de wijk, of rondbrengen van maaltijden voor ouderen).
 - subsidie te verstrekken aan bewonersinitiatieven.
 - Het onderhouden van de openbare buitenruimte en het oplossen van meldingen (kapotte tegels, overhangende takken) van bewoners. De gemeente stimuleert en faciliteert voorzieningen over de wijken en dorpen, zoals woonservicegebieden, school en partners en buurthuizen. De gemeente zet in op multifunctionele gebouwen, inclusief beheer, voor verschillende gebruikers.

Randvoorwaarden

- Peiling leefbaarheid door en voor bewoners tijdens wijkbijeenkomsten met onderscheid wat de gemeente kan doen en wat bewoners zelf kunnen doen.

- De instellingen en organisaties die actief zijn in een wijk (maatschappelijk middenveld en gemeente) stemmen hun beleid af op dat wat de wijk vraagt. De voorstellen worden verzameld in een samenhangend kader (wijkprogramma).
- Iedere partij verbindt zich vervolgens aan dat wijkprogramma (waarin mogelijke activiteiten en dergelijke beschreven staan) en investeert in leefbaarheid.

Ten behoeve van wijkgericht werken:

- Commitment voor en inzet op wijkgericht werken vanuit de sector ROB en EWZ.

4.2 Programmalijn versterking mantelzorg en vrijwilligerswerk

Mantelzorg en vrijwilligerswerk worden vaak in één adem genoemd. Mantelzorgers zorgen voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind of ander familielid, vriend of kennis. Zij zijn geen professionele zorgverleners maar verlenen zorg omdat zij een persoonlijke band hebben met degene voor wie ze zorgen. Mantelzorg is vaak langdurig en intensief.

Vrijwilligerswerk is werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving. Vrijwilligerszorg, een onderdeel van vrijwilligerswerk, en mantelzorg zijn de eerste schakels in de Wmo-keten en dus heel belangrijk. Vrijwilligersbeleid is al lang gemeentelijk beleid; mantelzorg is met de komst van de Wmo dat ook geworden. Als van mantelzorgers en vrijwilligers meer verwacht wordt, moeten professionele organisaties meer en vaker een verbinding maken met de bestaande sociale, informele verbanden. De gemeente zorgt als regievoerder voor samenwerking en verbinding. De rol van de gemeente is: het faciliteren en ondersteunen van vrijwilligerszorg en mantelzorg om zodoende bovengenoemde versterking te bewerkstelligen. Daarbij is de vraag van de mantelzorger of vrijwilliger uitgangspunt voor het ondersteuningsaanbod.

In de periode medio 2005 tot en met oktober 2007 heeft de gemeente Ede met een viertal partners in een viertal wijken een pilot Wmo (proeftuin) uitgevoerd die gericht was op de ondersteuning van mantelzorg en vrijwilligers en het versterken van informele netwerken.

Doelstellingen

- Het beter ondersteunen van mantelzorgers: iedereen waarvan mantelzorg gevraagd wordt, wordt in staat gesteld die, indien gewenst, te geven.
- Het versterken van vrijwilligerswerk door vrijwilligers(organisaties) te ondersteunen en nieuwe doelgroepen aan het vrijwilligerswerk te verbinden (onder meer allochtonen en jongeren). Organisaties vinden voldoende vrijwilligers om hun werk te blijven uitvoeren.

Activiteiten

Ondersteuning mantelzorgers:

- Investeren in en ondersteunen van het maatschappelijk vangnet rond mantelzorgers, onder andere via een sluitende keten van vrijwillige en professionele ondersteuning en via deskundigheidsbevordering.
- Het bereiken van mantelzorgers, via gerichte campagnes en informatie&advies (loketfunctie).
- Het bieden van een goed voorzieningenpakket, waaronder respijtzorg en lotgenotencontact.
- Het bieden van praktische ondersteuning (klussendienst, administratieve ondersteuning en boodschappendienst).
- Het subsidiëren van een lokaal Steunpunt Mantelzorg.
- Organiseren van een jaarlijkse feestavond (of andere waarderingsactiviteit) voor mantelzorgers.

Ondersteuning vrijwilligers en aanboren nieuwe doelgroepen:

- De Medewerker in staat stellen via onder meer PR en werving nieuwe groepen vrijwilligers aan te boren (zoals jongeren en allochtonen en het ondersteunen van de "grijze vrijwilligers").
- Het subsidiëren van de Medewerker.
- Het inzetten van vrijwilligerswerk als vorm van sociale activering.
- Samen met ondernemers: maatschappelijk betrokken ondernemen.
- Het instellen van een coördinatiepunt voor maatschappelijke stages bij de Medewerker.
- Aanbieden van cursussen deskundigheidsbevordering en/of coachingstrajecten voor vrijwilligers.
- Organiseren van een jaarlijkse feestavond (of anderszins waarderingsactiviteit) voor vrijwilligers.

Randvoorwaarden

Met betrekking tot de middelen:

- Verruimen budget voor vrijwilligerswerk en mantelzorg.

Hoofdstuk 5 Zorgvragers (3, 5 en 6)

Bij de zorgvragers (ouderen met een zorgbehoefte en mensen met beperkingen) is er vooral de vraag naar ondersteuning op maat. De gemeente biedt algemene voorzieningen en compensatie op maat. Dit laatste doen we onder andere door indicatiestelling en bemiddeling bij de individuele Wmo-voorzieningen. Dit gebeurt in het loket Zorg en Welzijn van de gemeente. Bij het verstrekken van de individuele voorzieningen is het compensatiebeginsel leidend. Dit betekent dat de gemeente de beperking compenseert met als doel dat iemand weer mee kan doen of kan blijven doen. Dit doen we met voorzieningen die mensen in staat stellen een huishouden te voeren, zich te verplaatsen in en om de woning, zich lokaal te verplaatsen en/of het ontmoeten van medemensen. Wat iemand nodig heeft wordt bepaald door persoonskenmerken, draagkracht, de sociale omgeving en de algemene voorzieningen.

De gemeente investeert in het ontwikkelen en onderhouden van **collectieve voorzieningen** waardoor iedereen mee kan blijven doen in onze samenleving. En met iedereen bedoelen we ook iedereen. Dus ook ouderen en mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking. Onder deze algemene voorzieningen valt onder meer het welzijn voor ouderen, de maatschappelijk dienstverlening, het beleid voor gehandicapten maar ook zaken als het ontwikkelen van woonservice centra in de wijk, waar gezondheidszorg en tafeltje dekje bij elkaar worden gebracht. Daarnaast heeft Ede een speciaal voorzieningenaanbod voor de groep langdurig werklozen en inactieven. Uitgangspunt van de gemeente Ede is dat ouderen en mensen met beperkingen heel goed in staat zijn zelfstandig te functioneren, met zonedig enige collectieve voorzieningen.

Als het aanbod van de gemeenschappelijke voorzieningen niet voldoende kan voorzien in de vraag om ondersteuning, is via een informatie en adviesloket het mogelijk voor een zorgvrager om een individueel aanbod op maat te krijgen. De gemeente biedt **individuele voorzieningen** aan mensen met beperkingen om de zelfredzaamheid te vergroten. Dit zijn hulp bij het huishouden, vervoersvoorzieningen als rolstoelen en scootmobielen en woningaanpassingen. Ook de regiotaxi is een individuele voorziening.

Via het **loket** wordt al het aanbod zichtbaar gemaakt voor burgers en zonedig de toegang tot de individuele voorzieningen geregeld. Daarvoor is een digitale sociale kaart ontwikkeld en beschikbaar. In de frontoffice van het loket kunnen mensen een folder halen over de voorzieningen die er zijn, daar kunnen ze terecht met hun vragen over maatschappelijke ondersteuning of een aanvraag indienen voor een individuele Wmo-voorziening. Dit kan zowel fysiek, telefonisch als digitaal.

Ambitie

Zorgvragers, instellingen en gemeente werken samen aan een samenhangend aanbod van maatschappelijke ondersteuning vanuit het perspectief van de participatie van de zorgvrager

Om aan deze ambitie te voldoen heeft de gemeente drie programmalijnen benoemd:

1. Programmalijn collectieve voorzieningen;
2. Programmalijn individuele verstrekkingen;
3. Programmalijn loket.

5.1. Programmalijn collectieve voorzieningen

Het gaat in deze programmalijn over algemene maatregelen waaraan **iedereen** wat heeft. Het gaat dus niet alleen om mensen met een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem. Zij moeten er wel baat bij hebben. De gemeente beschikt over een aanbod van voorzieningen waar burgers elkaar kunnen treffen om meer met elkaar te doen en meer betrokken te zijn bij de samenleving. Het streven van de gemeenten is om veel van deze activiteiten via vrijwilligersinitiatieven en via vrijwilligerswerk te laten gebeuren. Voor groepen die vaak minder sociale contacten en netwerken hebben en zich daardoor moeilijker staande kunnen houden in Ede, ondernemen we extra activiteiten. Voor de groep ouderen en mensen met beperkingen die behoefte hebben aan een aanvullend aanbod, ontwikkelen we extra voorzieningen, zoals woonservice-diensten in de wijk. Dit maakt het mogelijk dat ze langer in hun eigen huis en wijk kunnen blijven wonen.

Het algemeen **maatschappelijk werk** helpt mensen op weg bij problemen rondom relatie, verwerking, opvoeding, inkomen, werk enzovoorts. Cliënten krijgen handvatten aangereikt om met hun problemen om te gaan, keuzes te maken. Het effect is dat grotere problemen worden voorkomen en dat mensen blijven participeren in de maatschappij. Indien nodig wordt meer specialistische hulp ingeschakeld, bijvoorbeeld wanneer sprake is van psychiatrische klachten.

Ook in Ede neemt de groep **ouderen** toe. Dit geldt vanzelfsprekend ook voor het aandeel allochtone ouderen. De gemeente wil graag dat ouderen en mensen met beperkingen langer in hun eigen huis en buurt kunnen blijven wonen. Daarvoor is nodig dat we de wijken aanpassen met een aanbod van nabije gezondheidszorg en welzijnsfuncties. Ede heeft beleidsmatig gekozen voor de ontwikkeling van woonservicegebieden. Het centrum ligt in een gewone wijk. In de wijk bevindt zich een intramurale voorziening waar kleinschalige intensieve (verpleeghuis) zorg wordt verleend. Daarnaast is er een wijkservicecentrum, dat dient als

uitvalsbasis voor verschillende diensten die aan huis worden bezorgd (*brengdiensten*) dan wel in het centrum worden verleend (*haaldiensten*). Een woonservicegebied bevat verder relatief veel appartementen en (levensloopbestendige) woningen die ook geschikt zijn voor bewoning van ouderen en gehandicapten. In de buurt zijn idealiter ook winkels en andere voorzieningen aanwezig. Daar waar mogelijkheden zijn zal een brede school ontwikkeling, die zich ook op de wijk richt maar dan vanuit een perspectief van de jeugd, versterkend kunnen werken.

De ontwikkeling van deze **woonservicegebieden** zal de komende jaren een tandje hoger moeten. We zullen samen met de belangrijkste partners zoals de woningbouwcorporatie, de zorgaanbieders en de welzijnsorganisaties de verantwoordelijkheid nemen de woonservice ontwikkeling een impuls te geven.

Een andere groep die moeite heeft om zich zelfstandig in Ede te redden, is de groep van **langdurig werklozen en andere inactieven**. Het gaat om mensen met minder sociale contacten, minder sociale vaardigheden en vaak gezondheidsproblemen. Ede doet met Stichting Voorwerk mee aan een landelijk initiatief om langdurig werklozen weer mee te laten doen aan de samenleving door hen in een wijkwerkbedrijf te plaatsen. In dat bedrijf doen ze zinvolle activiteiten in de buurt en wijk en zij krijgen daarvoor waardering en sociale contacten terug. Bij deze werkzaamheden kunnen we denken aan wijkonderhoud, (lichte) werkzaamheden in het groen of praktische ondersteuning van ouderen. Het blijkt dat mensen daardoor weer zelfstandiger en weerbaarder worden. Het wijkwerkbedrijf in Ede is op 10 september jl. onder de naam stichting Voorwerk van start gegaan.

Daarnaast zijn er natuurlijk volop kleinschalige initiatieven van burgers om de wijk '**levensloopbestendiger**' te maken. De gemeente wil in contact komen met ideeën en initiatieven en kijken of ze daar een bijdrage aan kan leveren.

Doelstellingen

- Bevorderen, versterken, herstellen en in stand houden van de zelfredzaamheid van burgers.
- Bijdragen aan de sociale zelfredzaamheid van burgers en hun volwaardige deelname aan het maatschappelijk verkeer.
- Zo veel mogelijk mee (blijven) doen aan de maatschappij.
- Zo lang mogelijk zelfstandig wonen.
- Zorg dragen voor een goed aansluiting van het aanbod op de vraag van de burger.
- Beter verbinden van activiteiten en kennis binnen eigen organisatie met die van andere organisaties of met die van burgers.
- Verbeteren toegankelijkheid voorzieningen voor allochtone ouderen.
- Verbeteren toegankelijkheid van (publieke) gebouwen.
- Voorzieningen die voor het zelfstandig functioneren belangrijk zijn, zoveel mogelijk afstemmen in hun aanbod en concentreren (woonservicegebieden).

Activiteiten

Ouderen

- Regievoering in het tot stand brengen van woonservicegebieden.
- Wensenonderzoek onder doelgroepen doen en de top 3 uitvoeren.
- Regelmatig overleg met belangenorganisaties.
- Activerend huisbezoek.
- Signaleren zorgbehoefte bij ouderen die nog zelfstandig wonen, en dit overdragen aan de juiste organisatie.
- Verdere stappen zetten in het betrekken van allochtone ouderen bij voorzieningen en deze meer op hen toesnijden (bijvoorbeeld aandacht voor hun gezondheidssituatie).

Maatschappelijk werk

- Het organiseren van activiteiten om mensen actief te houden.
- Het subsidiëren van twee instellingen voor algemeen maatschappelijk werk.
- Het bieden van algemeen maatschappelijk werk als eerstelijnsvoorziening.
- Het bieden van een ondersteuningsaanbod van algemeen maatschappelijk werk, zowel gericht op het individu (individuele trajecten en contacten, crisisinterventie) als op een groep (groepswork en cursussen).
- Het bieden van maatschappelijke dienstverlening vanuit het Maatschappelijk Advies- en Informatiecentrum Ede (MAI).

Activering

- Het begeleiden en activeren van langdurig werklozen via het activeringscentrum Stichting Voorwerk.

Randvoorwaarden

- Effectieve samenwerking tussen betrokken organisaties.
- Positieve waardering voorzieningenniveau.
- Actief participeren in ketens van hulpverlening.

5.2. Programmalijn individuele voorzieningen

Toegang tot de individuele voorzieningen zijn in de gemeentelijke verordening geregeld. De gemeente indiceert, dat wil zeggen besluit voor welke individuele voorziening iemand in aanmerking komt. De complexe indicatiestellingen worden door het CIZ uitgevoerd. Hier is vaak de samenhang met AWBZ-voorzieningen aan de orde en is een integrale aanpak nodig. Er wordt voor de individuele voorzieningen een eigen bijdrage opgelegd. Deze sluit aan bij de financiële draagkracht van de klant, met andere woorden is inkomensafhankelijk. De klant die in aanmerking komt voor een individuele voorziening is vrij om te kiezen uit zorg in natura of een PGB. Met een PGB is iemand in staat de regie over het eigen leven te voeren. Wanneer de klant kiest voor zorg in natura kan hij of zij uit 14 zorgaanbieders kiezen. Dit is het resultaat van de aanbesteding die de gemeente heeft gedaan voor hulp bij het huishouden. De contracten met de zorgaanbieders lopen tot 1 januari 2009 met een optie tot verlenging. Wanneer de gemeente geen gebruik maakt van deze optie zal er halverwege 2008 een tweede aanbesteding starten. Bij de nieuwe aanbesteding betrekken we in ieder geval de uitkomsten van het lopend onderzoek naar de indicatiestelling en van het klanttevredenheidsonderzoek, dat begin 2008 gehouden zal worden. Naast de hulp bij het huishouden bieden we voorzieningen op het gebied van wonen en vervoer. Belangrijk bij alle voorzieningen is dat het betaalbare en kwalitatief goede voorzieningen zijn. Het is deze mix van prijs en kwaliteit dat telt in het inkoopbeleid van de individuele voorzieningen.

Het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (regiotaxi) blijft veel gebruikt. Jaarlijks verreizen inwoners van Ede meer dan 600.000 zones. Een aanzienlijk deel hiervan betreft Wmo-zones. De regiotaxi wordt gezien als een belangrijke vervoervoorziening en wordt de laatste tijd weer goed gewaardeerd. Met name ouderen en mensen met een beperking reizen met de regiotaxi. Vanaf 2007 werken provincie Gelderland en 4 vervoerregio's samen in Regiotaxi Gelderland. Het uitbouwen van deze nieuwe samenwerkingsrelatie zal voorop staan.

Doelstellingen

- Mensen met beperkingen kunnen langer zelfstandig functioneren en wonen.
- De gemeente zorgt voor goede, betaalbare en toegankelijke voorzieningen.
- Er is meer samenhang tussen individuele en algemene voorzieningen.
- Integrale indicatiestelling voor individuele verstrekkingen.

Activiteiten

- Ontwikkelen van een strategie waarin de samenhang tussen individuele en collectieve voorzieningen, zoals het vrijwilligerswerk, mantelzorg en welzijn ouderen, wordt verbeterd.
- Het stimuleren van een actieve betrokkenheid van klanten, burgers, instellingen en professionals om deze nieuwe arrangementen te ontwikkelen.
- Het verstrekken van individuele voorzieningen.
- Het voorzien in personenalarmering en maaltijdvoorziening.

- Boodschappen/klussendiensten (onder andere via st. Voorwerk).
- Klanttevredenheidsonderzoek en toegankelijke klachtenregeling.
- Deskundige indicatiestelling vanuit de gemeentelijke uitvoering, door:
 - scholing en deskundigheidbevordering;
 - aantrekken gekwalificeerd personeel;
 - aansluiten bij de ontwikkelingen publieke dienstverlening.

Randvoorwaarden

Netwerkontwikkeling:

- De ontwikkeling van een passend en samenhangend aanbod dat aansluit op de vraag van de burger. De gemeente verzorgt de regie op de onderlinge samenwerking met de aanbieders van zorg en welzijn.

Organisatieontwikkeling

- Voor deskundigheidsbevordering rondom indicatiestelling.

Doelstellingen Regiotaxi

- Voldoen aan de compensatieplicht die de gemeente heeft op grond van de Wmo door het verstrekken van (vergoedingen voor) leefvoorzieningen aan zelfstandig wonende gehandicapten en ouderen. Regiotaxi Gelderland is de voorliggende vervoervoorziening.
- Betere financiële beheersbaarheid van vervoersysteem, verhoging van de kwaliteit, harmoniseren van de systeemkenmerken binnen Gelderland en integratie met het overig openbaar vervoer.

Activiteiten Regiotaxi

- Terugdringen onbedoeld gebruik door onder meer convenanten met AWBZ en WSW-instellingen (onder meer 's Heeren Loo en Permar).
- Deelname in de provinciale pilot Gratis OV om doelgroepen beter bekend te maken met reguliere vormen van vervoer.

Randvoorwaarden Regiotaxi

- Effectieve samenwerking tussen provincie- en gemeentebestuur, ambtelijke ondersteuning, projectuitvoering, vervoerder(s) en callcenter.
- Kwalitatief hoogwaardige dienstverlening.

5.3. Programmalijs loket

Bij het loket Zorg en Welzijn kunnen burgers de individuele verstrekkingen aanvragen en kunnen ze terecht voor informatie en advies. Ook zijn er spreekuren van gespecialiseerde medewerkers van andere organisaties, zoals MEE-Veluwe, SWO (KWV), de Medewerker en Maatschappelijke Dienstverlening Ede. Het is de bedoeling het loket uit te bouwen naar een breder loket, waar op het hele terrein van de maatschappelijke ondersteuning informatie en advies te vinden is. Deels is deze functie nu via de digitale sociale kaart ingericht. We willen burgers die een beroep doen op het loket ondersteuning bieden bij het volledige proces, zodat zij een goede toegang hebben tot de voorzieningen en in

staat zijn van deze voorzieningen gebruik te maken. De gemeentelijke ambitie is om de informatie- en adviestaak te verbreden en uit te breiden. Een voorbeeld is het verder ontwikkelen van de cliëntondersteuning met de MEE-organisatie.

De gemeente draagt er zorg voor dat er voor de burger zo min mogelijk merkbaar is van de schakelingen tussen de verschillende instellingen, medewerkers, front- en back office. Dat doet de gemeente door ervoor te zorgen dat een burger die met een vraag aanklopt bij het loket, maar één keer zijn of haar gegevens bekend hoeft te maken of maar één keer zijn of haar verhaal hoeft te vertellen. Alle relevante informatie wordt tijdens het eerste bezoek geregistreerd. Alle partijen die vervolgens een rol spelen in het traject met de burger hebben toegang tot die gegevens en kunnen gegevens gaande de rit toevoegen.

Verder zet de gemeente in op de ontwikkeling dat in een aantal wijken of dorpen een gebouw is waar via persoonlijk informatie en advies bewoners 'geschakeld' kunnen worden naar de gewenste voorziening. Dit kan zijn van vrijwillig tot professioneel; van sociaal tot fysiek, van peuters tot zorgvragende ouderen.

Doelstellingen

- Iedere burger heeft een adequate toegang tot algemene en individuele voorzieningen en krijgt informatie en advies op maat over maatschappelijke ondersteuning.
- Verankering van de loketfunctie in wijken en dorpen. Burgers in Ede kunnen digitaal in principe alle diensten van het loket, dus ook informatie en indicatie, van de gemeente ontvangen en kunnen aanvullend via wijkloketten persoonlijk daarbij worden geholpen. Daarbij is de gemeente ook een mogelijke tussenschakel naar maatschappelijke organisaties in Ede én andere overheidsorganisaties.

Activiteiten

- Zorgen dat de informatie en adviesfunctie, naast het centrale loket, in een aantal wijken en dorpen binnen de gemeente wordt ondergebracht.
- Zorgen voor de ICT om dit mogelijk te maken.
- De gemeente wordt steeds meer een informatie en activiteitenmakelaar. Uitdaging is om daarbij als gemeente een goede voeding te organiseren vanuit de échte vrager, namelijk de bewoners. Ede staat de volgende aanpak voor:
 - verzamel alle producten en activiteiten waarvan bekend is dat die in een bepaalde wijk worden geleverd: aan huis én in (openbare) gebouwen;
 - verken hoe de informatievoorziening over die producten en activiteiten is geregeld;
 - vraag aan gebruikers hoe die bij de betreffende activiteit zijn terecht gekomen;
 - verken samen met alle aanbieders hoe meer zou kunnen worden gestroomlijnd in de diverse functies van informatie, advies en cliëntondersteuning;

- vraag aan bewoners/gebruikers wat ze van de opbrengsten van voorgaande vinden en wat ze eventueel zelf nog aan wensen of ideeën zouden hebben;
- op basis van bovenstaande kan er een Programma van Eisen of een functioneel ontwerp voor bijvoorbeeld 'wijkmakelaars' gemaakt worden (ook digitaal).

Randvoorwaarden

- Draagvlak bij de betrokken partijen. De van externe partijen gevraagde prestaties betreffen vooral het actief beschikbaar stellen van informatie en ondersteuning voor de schakelrol op wijkniveau. De gemeente heeft hierin de regie. Hiervoor is draagvlak nodig, wat tot uitdrukking moet komen in concrete, niet-vrijblijvende afspraken.
- Betrokkenheid van burger(panel)s bij de vormgeving én invulling van de makelaarsrol (fysiek en digitaal).

Hoofdstuk 6 Kwetsbare groepen (7,8 en 9)

Het aantal kwetsbare burgers in de samenleving is de afgelopen decennia duidelijk toegenomen door:

- vermaatschappelijking van de zorg (geen woonplek meer in instituten maar zoveel mogelijk zelfstandig wonen, zonedig met ambulante hulp);
- lossere sociale verbanden (mensen komen vlugger alleen te staan en hebben minder steun vanuit de omgeving);
- een veel ingewikkeldere samenleving (niet iedereen is even weerbaar en heeft het vermogen en de vaardigheden om zich staande te houden en niet iedereen is in staat om weerstand te bieden aan soms sterke beïnvloeding van buiten);
- verstrakking van regelgeving en het terugtrekken van instituten op hun kerntaken;
- sterk accent op en respect voor de individuele autonomie/ keuzevrijheid en de eigen verantwoordelijkheid.

In centrumgemeente Ede is een voorziening voor sociale maatschappelijke opvang gevestigd, die als werkgebied de totale Valleiregio heeft. Hoofdtak van deze voorziening is het verlenen van een vooropgezet beoogd tijdelijk verblijf in zogenoemde woonschakels I en II . De anno 2007 aan de Langekampweg gevestigde voorziening verhuist nog voor het einde van het kalenderjaar 2007 naar het kazerneterrein. Karakter van deze voorziening is dat zij een asielfunctie of passantenopvang heeft, gekoppeld aan een verlengde woonverblijffunctie voor ingezetenen uit vier Gelderse gemeenten (Wageningen, Barneveld, Scherpenzeel, en Ede) en twee Utrechtse gemeenten (Rhenen, Renswoude). Ook Veenendaalse cliënten maken gebruik van deze voorziening. Deze gemeente heeft dat afgestemd met de centrumgemeente waartoe Veenendaal in eerste instantie behoort (Amersfoort).

Landelijk is sprake van een toenemende opvangdruk, wat niet alleen hoge eisen stelt aan deze sociale maatschappelijke opvang zelf, maar ook aan de verwijzende instanties of waarheen wordt verwezen. Welke eisen en verwachtingen worden over en weer gesteld, wat zijn ieders mogelijkheden, hoe gaat men met wachtlijsten om, welke creatieve noodoplossingen zijn haalbaar, etc. Kortom een effectieve en efficiënte doorgeleiding van cliëntstromen door de "voorkeur" of toegang van de opvang heen vergt een optimale en structurele afstemming en samenwerking tussen hulpinstellingen en uitwisseling van cliënt- en registratiegegevens. Signalen uit de praktijk wijzen erop dat op het punt van samenwerking en afstemming verbeteringen in de regio nuttig zijn tussen de zorgverlening en andere maatschappelijke instanties zoals de woningcorporaties en de politiekorpsen. Bovendien zijn de diverse cliëntregistraties niet gekoppeld. Met de desbetreffende in de zeven Valleiregio werkzame instanties zijn hierover

kaderstellende meerjarige beleidsafspraken neergelegd in een zogenoemd Drieluik Oggz De Valleiregio 2007-2011.

Ambitie gemeente Ede

De gemeente Ede wil hulp op maat bieden op het terrein van de maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg, vrouwenopvang, huiselijk geweld en verslavingszorg. Ede wil voor deze groep kwetsbare mensen met multi-problemen een optimale en sluitende ketensamenwerking realiseren. Ambitie is om deze mensen te begeleiden naar een zelfstandig bestaan, inclusief onderkomen.

Om haar ambitie met betrekking tot kwetsbare groepen te kunnen voldoen heeft de gemeente Ede een drietal programmalijnen geformuleerd:

1. Programmalijn maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en voorzieningen bestrijding huiselijk geweld;
2. Programmalijn openbare Geestelijke Gezondheidszorg (Oggz);
3. Programmalijn verslavingsbeleid.

In onderstaande paragrafen worden de drie programmalijnen achtereenvolgens beschreven.

6.1 Programmalijn maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en voorzieningen bestrijding huiselijk geweld

De programmalijn maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en voorziening bestrijding huiselijk geweld bestaat uit een drietal deelgebieden:

1. Maatschappelijke opvang;
2. Vrouwenopvang;
3. Voorziening bestrijding huiselijk geweld.

We behandelen ze achtereenvolgens in de volgende drie paragrafen (6.1.1 tot en met 6.1.3)

6.1.1 Maatschappelijke opvang

Mensen kunnen door allerlei oorzaken ontheemd raken en de aansluiting met de samenleving verliezen. Vaak gaat het om mensen met een meervoudige problematiek die al dan niet tijdelijk de regie over eigen leven zijn kwijtgeraakt. Gevolg hiervan kan zijn dak- of thuisloosheid. Ede heeft als centrumgemeente de verantwoordelijkheid deze burgers op te vangen en waar nodig te ondersteunen bij verbetering van hun situatie. Gemeenten hebben daarnaast de taak om beleid

te ontwikkelen voor zowel het voorkomen van dakloosheid als het aanpakken ervan (preventie en herstel).

De Valleiregio kende in 2006 circa 300 geregistreerde dak- en thuislozen in de Oggz zorgmonitor, die korter of langer verbleven in woonschakel 1 en 2³ (capaciteit 40 plaatsen), waarvan dakloos 177.

De indruk is dat voldoende aan preventie wordt gedaan, maar dat herstel van dak- en thuisloosheid aandacht vraagt. Er is onder andere meer oog nodig voor de effectiviteit van de inzet en de verantwoordelijkheden.

Doelstelling

- Het opvangen van de effecten van dak- en / of thuisloosheid. Het daarbij zoveel en zo snel mogelijk begeleiden van mensen uit de sociaal maatschappelijke opvang (woonschakel 1 en 2) naar een zelfstandig bestaan, inclusief onderkomen, zo veel mogelijk in de plaats van herkomst.

Activiteiten

- De realisatie van een (ad interim en op den duur duurzaam) onderkomen voor regionale woonschakel 1 (voor asiel/passanten: 6 plaatsen) en woonschakel 2 (verlengd woonverblijf met verblijfsduur tot één jaar: 34 plaatsen) op het kazerneterrein in Ede Oost, met gebruikmaking van de provinciale GSO/Rup financieringsregeling (totale capaciteit 40 plaatsen).
- Vanuit deze locatie proefondervindelijk werken aan de concrete inhoudelijke vormgeving van een ondersteunende niet vrijblijvende individuele aanpak gericht op herstel. Insteek is dat dit goed samen opgaat met het sluiten van niet vrijblijvende afspraken met hiervoor relevante binnen De Valleiregio werkzame aanbiedende ketenpartners, onder meer de verslavingszorg.

Randvoorwaarden

Om zicht te krijgen op de effectiviteit:

- Een goede monitor (waarin opgenomen gegevens over de omvang, aard, behoefte aan zorg, wonen, dagbesteding en schuldhulp van mensen met meervoudige problematiek)

Duidelijkheid scheppen over verantwoording van instanties:

- Op alle niveaus transparant maken van de financiering van de beoogde integrale aanpak naar voorbeeld van het Stedelijk Kompas model, minimaal het (centrum) gemeentelijke aandeel, maar evenzeer in samenhang met de financieringskaders van autonome samenlevingspartners: regiogemeenten, zorgkantoor, corporaties, zorginstanties
- aan regionale samenwerking uitvoering geven op basis van het convenant Oggz De Valleiregio met bijhorend Drieluik Oggz 2007-2011.

³ Woonschakels: woonvormen verdeeld in 5 woonschakels.

Woonschakel 1: dakloos, passantenverblijf, kraakpand/caravan e.d.;

Woonschakel 2: sociaal pension, crisisopvang, detentie;

Woonschakel 3: RIBW pension, zelfstandig wonend in wooncluster, woonzorgcomplex, groepsvorm;

Woonschakel 4: zelfstandig huur/koop met begeleiding;

Woonschakel 5: zelfstandig huur/koop.

- Werken aan draagvlak voor en de versteviging van een samenhangend pakket aan essentiële condities voor het in gang kunnen zetten van een aanpak à la G4: een adequate en toereikende huisvesting van een regionale kernvoorziening voor woonschakel 1 en 2 in Ede Oost en in een gelijk tempo diverse ondersteunende woonvoorzieningen elders in de Valleiregio; de completering van een opzet voor de regionale zorgmonitor, cliëntvolgsysteem en digitaal cliëntdossier.

6.1.2 Vrouwenopvang

Binnen de maatschappelijke opvang is vrouwenopvang een specifieke categorie. Hieronder wordt verstaan: het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan vrouwen (en hun kinderen) die al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten in verband met problemen van relationele aard of geweld. Voor vrouwenopvang is Ede centrumgemeente voor de regio. Subsidiëring geschiedt uit een specifieke rijksdoeluitkering.

We willen de komende periode bezien of het hulpverleningsaanbod dat we hebben ontwikkeld en opgebouwd volstaat.

Doelstellingen

- Het bieden van een stevige keten van hulpverlening aan gezinssystemen met als doel geweld te stoppen en opname van gezinsleden te voorkomen.
- Minder beroep op de opvang (ijkjaar = 2007).
- Meer inzet op preventie.

Activiteiten

- Preventieve trajecten aanbieden aan slachtoffers die thuis gevaar lopen, zodat centrale opvang van volwassenen en kinderen niet nodig is.
- In stand houden van 6 residentiële opvangplaatsen en 2 woningen begeleid wonen, bieden van ambulante woonbegeleiding, telefonische hulpverlening en ambulante (groeps)hulpverlening.

Randvoorwaarden

Met betrekking tot de effectiviteit van de aanpak:

- Instellingen bieden door middel van een consequente en doelmatige registratie inzicht in het effect van de geboden hulpverlening.

6.1.3 Voorzieningen bestrijding huiselijk geweld

Geweld in de privé-sfeer is de omvangrijkste geweldsvorm in Nederland. Uit tal van onderzoeken blijkt dat 40% van de bevolking (mannen en vrouwen, jongens en meisjes) ooit slachtoffer is geweest van enigerlei vorm van huiselijk geweld. Bij geen enkele geweldsvorm vallen zoveel slachtoffers als bij huiselijk geweld. Een substantiële afname van het geweld in onze samenleving kan alleen gerealiseerd worden als geweld in de privé-sfeer krachtig wordt aangepakt. De regiegemeenten hebben hiervoor gezamenlijk het Steunpunt huiselijk geweld

West-Veluwe/Vallei opgericht. Ede heeft hiervoor als centrumgemeente de eindverantwoordelijkheid.

Huiselijk geweld wordt gefinancierd uit de rijksdoeluitkering, naast financiering door de regio-gemeenten. Er is sprake van gezamenlijke sturing. Prioriteit heeft preventie, vooral naar de veroorzakers van geweld.

Doestellingen

- Het bieden van een laagdrempelige advies- en ondersteuningsfunctie voor personen en organisaties die te maken hebben met huiselijk geweld.
- Het bieden van een stevige keten van hulpverlening aan gezinssystemen met als doel (escalatie van) geweld te voorkomen.
- Het aantal herhalingsmeldingen substantieel verminderen.

Activiteiten

- Het bieden van advies en hulp, ook aan plegers, door het Steunpunt huiselijk geweld West-Veluwe/Vallei (regionaal werkzaam).
- Betrokken hulpverleners ondersteunen bij het op peil houden van specifieke deskundigheid en het effectief inzetten hiervan.
- Zodra de nieuwe Wet tijdelijk huisverbod van kracht wordt deze als gemeente uitvoeren.

Randvoorwaarden

- Door registratie vergroten van het zicht op de omvang van huiselijk geweld.

6.2 Programmlijn bevorderen van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (Oggz)

De Wmo geeft het kader dat elke gemeente verantwoordelijkheid draagt voor prestatieveld nummer 8: 'het bevorderen van Oggz, uitgezonderd het bieden van psychosociale hulp bij rampen'. Hieronder wordt nagenoeg hetzelfde verstaan als wat voorheen hierover in de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) werd gezegd. Het gaat om:

- het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg;
- het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen;
- het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen;
- en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg.

De Valleiregio heeft eind 2006 849 personen uit de Oggz doelgroep geregistreerd staan in de regionale Oggz zorgmonitor. Voor Ede waren dat er 394. Ede heeft de ambitie om voor de Edese sociaal kwetsbare ingezetenen preventie en herstel als vast aandachtspunt op te nemen in de wijkgerichte aanpak en dit integraal te doen. Op wijkniveau moet er een concrete vertaling komen van de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen. In de wijkgerichte

aanpak is er dus specifieke aandacht voor kwetsbare groepen mensen en de maatschappelijke ondersteuning die zij nodig hebben in de buurten, wijken of dorpen van de gemeente Ede. Aandacht verdient het daadwerkelijk uitwerken van de gemaakte afspraken.

Doelstelling

- Sociaal kwetsbare mensen kunnen rekenen op geïntegreerde maatschappelijke ondersteuning in wijken en buurten om ernstige verwaarlozing en uithuisplaatsing te voorkomen (uitvalpreventie), op hulp en bijstand bij de verbetering van de woonsituatie en op ondersteuning bij allerlei andere leefgebieden (herstelinterventies).

Activiteiten

Het integraal in samenhang oppakken van enkele onderwerpen:

- Het verbeteren van de regionale afspraken over niet vrijblijvende herhuisvesting in schakel 4 woningen op basis van evaluatie van het verloop bij cliënten, zorginstanties en corporaties. Hierbij een appel doen op de bij de Hulpverlening Gelderland Midden neergelegde uitvoeringsregie (regionale taakstelling 88 woningen, waarvan in Ede 39).
- Het verbeteren van ondersteunende Oggz schuldhulpverlening, met gebruikmaking van de evaluatie-uitkomsten van een in 2006 gestart pilotproject 'Oggz geldzorgen'.
- Een stevigere inzet op een integrale aanpak van de basisbehoeften dagbesteding en werk; waar individueel nodig is met behulp van inzet en bemiddeling van een in 2007 geformeerd dagbesteding plaatsingsbureau.
- Hierbij aansluiting zoeken bij de landelijke ontwikkelingen, werkwijze en aanpak, parallel aan het proces waarmee in 2006 de vier grote steden een begin hebben gemaakt (traject G4: Stedelijk Kompas/regionaal kompas).

Randvoorwaarden

Met betrekking tot aandacht voor de problematiek:

- Maatregelen voor sociaal kwetsbare mensen als vast aandachtspunt meenemen in toekomstige verkenningen voor wijkanalyses en plannen van aanpak: inzichtelijk maken wat voor hen nodig is op lokaal en wijk niveau, in aanvulling op de bestaande sociale infrastructuur en lokale opvangmogelijkheden.

Met betrekking tot de effectiviteit:

- Het doorontwikkelen van de huidige Oggz zorgmonitor, richting cliëntvolgsysteem en digitaal klantdossier, in aansluiting op een door Gelderland aanbesteed provinciebreed monitoringsysteem: het faciliteren van het 'één op één' kunnen volgen en bewaken van inzet en verloop met betrekking tot individuele cliënten, t.b.v. de bewaking van het uitgangspunt van een niet vrijblijvende klantbenadering, samenwerkingsconvenant en afspraken

Met betrekking tot de extra middelen:

- Indiening bij het rijk van een uitwerkingsplan voor een regionaal kompas op een nog nader te bepalen moment in de periode 2007-2011, afhankelijk van procesverloop.

6.3 Programmlijn verslavingsbeleid

De ambulante verslavingzorg richt zich op chronische alcohol- en drugsverslaafden. Kenmerkend voor chronisch verslaafden is de instabiliteit op het gebied van wonen, werken, inkomen en gezondheid. Hierdoor kunnen deze mensen moeilijker dan andere groepen deelnemen aan het maatschappelijke leven. In het kader van de Wmo is elke gemeente verantwoordelijk voor het scheppen van randvoorwaarden, zodat iedereen kan meedoen. Om dit voor specifieke burgers mogelijk te maken is een goede inrichting van de ambulante verslavingzorg noodzakelijk. Hiervan is sprake als ketenzorg mogelijk is waarbij preventie, behandeling, resocialisatie en nazorg evenwichtig aan bod komen.

De gemeente Ede ontvangt als centrumgemeente hiervoor een doeluitkering van het ministerie van VWS. Dit regiem blijft onder de Wmo hetzelfde. Het beleid staat, er mag meer aandacht zijn voor preventie van met name alcoholverslaving.

Doelstellingen

- Het bestrijden van gezondheidsrisico's bij verslaafden.
- Het verbeteren van het sociaal-maatschappelijk functioneren van verslaafden.
- Het terugdringen van maatschappelijke neveneffecten, waaronder overlast bestrijding.
- Een goed hulpaanbod voor verslaafden, gericht op duurzaam en vrijwillig afzien van middelen en een op stabilisatie en beperking van gezondheidsrisico's gerichte zorg (wanneer onthouding niet haalbaar is) èn wat bijdraagt aan overlastreductie.
- Vermindering van verslavingsproblematiek onder de bevolking in de komende periode van 5 jaar.

Activiteiten

- Naast individuele hulpverlening, advies en consultatie, diverse inhoudelijke en op preventiedoelgroepen gerichte activiteiten: met inzet op kwetsbare en multi-problem ingezetenen, waarbij geopteerd wordt voor gemeenschappelijke (her) huisvesting met te realiseren voorzieningen op de prestatievelden MO en Oggz.
- Het bevorderen van een verbeterde en meer zichtbare dienstverlening en samenwerking vanuit de verslavingszorg (Iriszorg) in regionaal ketenverband (maatschappelijke opvang en Oggz). Deze samenwerking richt zich onder andere op het tegengaan van ernstige alcoholverslaving, die voor het individu, diens directe omgeving en de samenleving schadelijk is.
- Lokaal zal extra aandacht gericht worden op een samenhangend pakket aan maatregelen, dat zich richt op het speerpunt alcohol & jeugd, in samenspraak met een daartoe op verzoek van de gemeenteraad ingesteld platform.

- Realisatie van verfijnde concrete activiteitenafspraken in samenspraak met de uitvoerende gesubsidieerde instellingen in het kader van de subsidie budgetcontractperiode 2008-2009 e.v. : koers inzetten op ondersteunende dienstverlening bij integraal, vraag en wijkgericht werken in Ede en de regiogemeenten.

Randvoorwaarde

Met betrekking tot extra inzet van middelen:

- Er wordt gestart met een communicatietraject over afgebakende nadere kwantitatieve en/of kwalitatieve afspraken voor de doelgroep ernstige alcoholverslaafden, op basis van het in de eerste helft 2007 uitgevoerd regionaal preventie onderzoek.

Hoofdstuk 7 Samenhang in Edes Wmo-beleid

De Wmo gaat over meedoen. Meedoen voor iedereen. Er is een keur aan mogelijkheden om 'meedoen' te bevorderen. Scholen, sport, werk en inkomen, dagbestedingsactiviteiten, culturele en recreatieve gelegenheden. Vanuit het thema 'meedoen' kijkt de gemeente dus niet alleen naar de Wmo, maar legt ze ook een verbinding met andere beleidsvelden, zoals onderwijs, wonen, openbare ruimte, veiligheid, werk, sport, gezondheid, inburgering en cultuur.

Maatschappelijke ondersteuning is een veelomvattend thema waarin overlappende beleidsterreinen over elkaar heen tuimelen. Dat leidt dan ook direct tot vragen over de samenhang in het beleid:

- *Hoe* denkt de gemeente Ede haar ambities te realiseren (7.1)
- *Wat* vormt nu de kern van het Edes Wmo-beleid? (7.2)

De antwoorden op bovenstaande vragen leveren zicht op de samenhang van het Edes Wmo-beleid.

7.1. Hoe?

Hoe bevordert de gemeente Ede het meedoen van al haar inwoners en hoe wordt samenhang aangebracht in de vele doelstellingen en activiteiten die we in de voorliggende nota hebben benoemd?

De Wmo biedt de gemeente de kans om het anders te doen. Ede pakt die kans. Om de inhoudelijke ambities uit de voorgaande hoofdstukken te realiseren kiest de gemeente voor de volgende aanpak:

- Versterking regiefunctie;
- Wijkgerichte aanpak;
- Samenwerking maatschappelijke partners.

7.1.1. Versterking regiefunctie

De gemeente heeft met de komst van de Wmo de regie in handen gekregen om die specifieke aanpak te formuleren en uit te voeren. Veelal zal een aanpak bestaan uit een samenspel van activiteiten op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Op wijkniveau of in het dorp wordt door de gemeente, samen met haar partners, gekeken naar wat er nodig is om iedereen in staat te stellen mee te doen.

Voor de uitvoering is een andere manier van sturing nodig. Voor de gemeentelijke organisatie betekent dit dat er van meet af aan nog meer integraal gewerkt moet worden. Niet alleen in de verschillende sectoren maar ook daartussen. Fysiek en sociaal moeten nog meer met elkaar verbonden worden. Verder zal de gemeente bij de verdere programmering de burgers betrekken. De

gemeente zal zich steeds vaker rechtstreeks tot de burger richten met de vraag wat aan ondersteuning nodig is.

Samenvattend

Bij de versterken van de regiefunctie gaat het om het aanbrenge van samenhang in de programma's in de wijken en de interne sturing daarop.

7.1.2 Wijkgerichte aanpak

Daarnaast kiest Ede voor een wijkgerichte aanpak van de Wmo. De ondersteuning moet zo dicht mogelijk bij de burgers georganiseerd worden, inspelend op de vraag die er leeft. Elke wijk en elk dorp kent een eigen signatuur en eigen problemen die om een specifieke aandacht en specifieke aanpak vragen. Het bieden van maatwerk is hier het devies.

Een wijkgerichte aanpak vraagt ook om een gemeentelijke organisatie die met veel slagkracht en weinig bureaucratie (minder regels) in de wijken en dorpen aan het werk is. En een gemeente die in gesprek met maatschappelijke partners de richting aangeeft en stuurt waar dat gewenst en noodzakelijk is.

Samenvattend

Bij de wijkgerichte aanpak staat een integrale aanpak centraal waarbij van meet af aan economische, fysieke en sociale ingrepen de leefbaarheid in dorpen en wijken behouden en /of versterken.

7.1.3 Samenwerking maatschappelijke partners

De gemeente Ede heeft al direct bij de start van de invoering van de Wmo⁴ aangegeven de ambitie te hebben samen met de maatschappelijke partners nieuwe arrangementen en nieuwe vormen van samenwerking te ontwikkelen. Gemeentelijk uitgangspunt is dat we 'niet institutionaliseren, maar organiseren'. De gemeente heeft hierin een regiefunctie en verzorgt de procesbegeleiding.

De kansen die we willen benutten liggen op het terrein van participatie. Samen met instellingen op gebied van zorg, welzijn, werk, wonen, onderwijs, sport, cultuur en het bedrijfsleven willen we werken aan drie belangrijke speerpunten:

- het leveren van een bijdrage aan het zo lang mogelijk zelfstandig functioneren van mensen in de eigen omgeving. Dit vraagt om nieuwe

⁴ Kadernota invoering Wmo, oktober 2005

arrangementen en nieuwe vormen van samenwerking tussen welzijnswerk, zorgaanbieders en woningcorporaties.

- het leveren van een bijdrage aan het vergroten van het zelfoplossend vermogen van mensen (zelfredzaamheid). Dit betekent een switch naar vraaggericht, kleinschalig werken waarbij de verantwoordelijkheid meer bij de burgers komt te liggen. Het aanbod zal meer faciliterend, ondersteunend en stimulerend van aard zijn.
- blijvende aandacht voor groepen die beperkingen ondervinden bij het zelfstandig functioneren. Zij zullen gerichte groepsactiviteiten nodig blijven hebben om niet in een sociaal isolement te komen.

De gemeente Ede heeft een bijzondere vorm van samenwerken met de gesubsidieerde instellingen. Budgetcontracten spelen een bepalende rol in de relatie van de gemeente met haar maatschappelijke partners. Via de budgetcontracten stuurt de gemeente op de doelen die zij voor ogen heeft. Ede wil graag samenhang aanbrengen in haar beleidsinstrumentarium en wil om die reden haar subsidiesystematiek eens kritisch tegen het licht te houden. Centrale vraag daarbij is: "Draagt de subsidiesystematiek bij aan het bereiken van de gestelde doelen?" Het doorlichten van de subsidiesystematiek (geënt op budgetcontracten) moet zicht verschaffen op de volgende zaken:

- In hoeverre draagt het gemeentelijk subsidiebeleid bij aan het bereiken van de beleidsdoelen?
- Is een scherpere invulling van de prestaties vanuit de regierol wenselijk of is er juist meer vrije ruimte nodig?

We willen als gemeente investeren in het verbeteren van de samenwerking met de maatschappelijke partners. Aan de ene kant doen we dit door onderzoek en procesbegeleiding samen met de belangrijkste partijen en werken we aan nieuwe arrangementen op het gebied van wonen, welzijn en zorg en nieuwe vormen van samenwerking. Aan de andere kant gaan we onze huidige subsidiesystematiek doorlichten.

7.2. Wat?

Wat vormt de kern van het Edes Wmo beleid? Welke grondgedachte ligt er achter alle ambities en doelstellingen die de gemeente Ede heeft geformuleerd?

De Edese visie op de Wmo is gestoeld op drie kernelementen:

- Vrijwilligers en mantelzorgers zijn de dragers van de Wmo;
- Informele netwerken zijn voor de Wmo van cruciaal belang;
- Burgerparticipatie is onontbeerlijk voor succesvol Wmo-beleid en -uitvoering.

Vanuit die gedachten formuleerde de gemeente Ede haar kern van beleid voor de komende vier jaar: 'Maatschappelijke participatie ondersteunen'.

7.2.1. Maatschappelijke participatie ondersteunen

In de Wmo gaat het om participatie. Dit betekent dat burgers actief meedoen in hun wijk of dorp aan allerlei activiteiten en netwerken. De gemeente is daarbij verantwoordelijk voor een goede maatschappelijke ondersteuning.

In 2006 en 2007 heeft Ede in het kader van de Wmo-pilot en in het kader van de ex-subsidieregeling Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg (CVTM) onderzoek gedaan en laten doen naar de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers⁵.

Resultaat van deze onderzoeken is dat de gemeente in wil zetten op de **ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers**. De vraag naar hulp in de thuissituatie, en daarmee het beroep op mantelzorgers en vrijwilligers, zal belangrijk toenemen door de vergrijzing en extramuralisering. De gemeente wil de CVTM-gelden dan ook blijvend inzetten voor de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. Voor de toekomst ziet de gemeente voor mantelzorgers een toenemende behoefte aan respijtzorg, financiële ondersteuningsmogelijkheden, advies en hulp bij het organiseren van de zorg. Voor vrijwilligers die de mantelzorgers in de thuissituatie ontlasten ziet de gemeente een vraag naar deskundigheidsbevordering. Structurele aandacht is nodig voor jonge en allochtone mantelzorgers. Voor vrijwilligerswerk in het algemeen voorziet de gemeente dat de vraag naar nieuwe vrijwilligers zal toenemen door vergroting van de arbeidsmarktparticipatie en vergrijzing van de huidige vrijwilligers.

⁵ 'Zicht op Mantelzorg in Ede' (Spectrum 2006); 'De dragers van de Wmo: wat hebben ze nodig? Vrijwilligerswerk in Ede en Veenendaal, deelrapportage onderzoek pilot Wmo' (gemeente Ede, 2006) en 'Onderzoek ex-rgelingen CVTM en DBZWZ; gemeente Ede, juni 2007.

Ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers

De gemeente komt tot een sluitend aanbod voor de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. Ede maakt daarvoor onder andere een programma van alle voorzieningen die nodig zijn om zorg in de thuissituatie te kunnen bieden.

Daarnaast zet de gemeente Ede in op de **ondersteuning van burgerinitiatieven en informele netwerken**⁶

Informele netwerken ontstaan doordat mensen elkaar ontmoeten. Voor het ontstaan van ontmoetingen zijn aanleidingen of activiteiten nodig. De fysieke omgeving is een belangrijke randvoorwaarde voor het ontstaan van informele netwerken. Mensen moeten zich veilig en betrokken voelen in en bij de buurt. Er zijn in de wijken en dorpen verschillende professionele netwerken actief. Er zijn wijkteams van het Integraal Wijk Beheer (IWB). Hierin zitten medewerkers van de gemeente, Welstede, Woonstede en de politie. Zij zijn vooral gericht op *schoon, heel en veilig*. Daarnaast zijn er verschillende maatschappelijke organisaties die in de wijk werken. Om tot een goede taakverdeling en afstemming te komen is de gemeente in een aantal wijken (Veldhuizen en Ede-Zuid) bezig deze organisaties tot meer samenwerking te verleiden in zogenaamde multidisciplinaire teams. Deze teams houden zich bezig met de sociale problemen achter de voordeur. Dit is een gevolg van de toegenomen aandacht die Ede heeft voor het sociale domein.

Mede door de komst van de Wmo is Ede begonnen met het versterken van de relatie tussen de verschillende professionele netwerken. Om informele netwerken te ondersteunen investeert de gemeente in professionele ondersteuning van bewonersinitiatieven, het hebben van ontmoetingsplekken in de wijken, versoepeling van regelgeving en (co)financiering door bedrijven of woningcorporatie.

Ondersteuning van burgerinitiatieven en informele netwerken

De gemeente biedt professionele ondersteuning voor burgerinitiatieven en informele netwerken.

Een laatste punt wordt gevormd door **kwaliteitsborging** en door het garanderen van **voldoende keuzemogelijkheden voor de burger**.

De gemeente zet stevig op beide thema's in door middel van burgerparticipatie. Door onder meer klanttevredenheidsonderzoeken, de Wmo-raad en het Wmo-platform in te zetten is de gemeente goed in staat de kwaliteit van de Wmo activiteiten en beleid te monitoren.

Zodra blijkt dat er onvoldoende kwaliteit wordt geleverd of onvoldoende keuzemogelijkheden worden ervaren door de burgers, intervenueert de gemeente.

⁶ Blik op informele netwerken, Civiq, mei 2006

Kwaliteitsborging en borgen van voldoende keuzemogelijkheden voor de burger

De gemeente zet in op participatie van burgers teneinde de kwaliteit en keuzemogelijkheden voor haar burgers te kunnen borgen.

Hoofdstuk 8 Financiën

8.1 Wmo-middelen

Gemeenten zijn volledig financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo. De financiering gaat via de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, de integratie-uitkering Wmo en Rijksdoeluitkeringen.

Met de invoering van de Wmo is hierin opgegaan:

- De Welzijnswet
- De Wet voorziening Gehandicapten (WVG)
- Hulp bij het huishouden en specifieke regelingen vanuit de AWBZ.

Het geld dat om ging in de Welzijnswet en de Wet voorziening Gehandicapten (WVG) was reeds onderdeel van het gemeentefonds. Voor het onderdeel Hulp bij het huishouden en enkele specifieke regelingen die overgeheveld zijn vanuit de AWBZ (nieuwe gemeentelijke taken) ontvangt de gemeente vanaf 2007 een integratie-uitkering Wmo.

Het geld voor welzijn, Wvg en de overheveling uit de AWBZ is overgegaan naar de gemeenten zonder efficiëncykorting.

De middelen die beschikbaar zijn voor de Wmo in de periode 2008-2011 zijn onder te verdelen in twee stromen:

1. Inkomsten Wmo Rijk vanuit de AWBZ;
2. Middelen uit de programmabegroting t.b.v. de 9 Wmo prestatievelden.

8.2 De Edese programmabegroting 2007-2010

De gemeentebegroting kent diverse programma's. Voor deze collegeperiode geldt de meerjarenbegroting 2007 -2010. In deze meerjarenbegroting komt de Wmo niet als een apart programma voor, maar zijn de Wmo-onderdelen in een aantal programma's als zodanig te labelen. De belangrijkste programma's zijn maatschappelijke dienstverlening, zorg en educatie.

Een eerste verkenning op activiteitsniveau van de programmabegroting levert het volgende overzicht op (2007):

Tabel 1. Middelen uit de programmabegroting t.b.v. de 9 Wmo prestatievelden

	Inkomsten	Uitgaven	Totaal
Prestatieveld 1 ⁷	-575.788	1.610.696	1.034.908
Prestatieveld 2	-273.078	2.255.772	1.982.694
Prestatieveld 4	0	361.468	361.468
Prestatieveld 5	0	2.175.292	2.175.292
Prestatieveld 6 (incl. 3)	-2.123.349	14.381.094	12.257.745
Prestatieveld 7, 8, 9	-3.023.597	3.370.633	347.036
TOTAAL	-5.995.812	24.154.955	18.159.143

Inkomsten bestaan onder meer uit Rijksdoeluitkeringen, incidentele subsidies en eigen bijdragen voor de individuele Wmo voorzieningen.

8.3 Ex-regelingen uit de AWBZ

Met de invoering van de Wet Maatschappelijk Ondersteuning (Wmo) per 1 januari 2007 is naast de huishoudelijke verzorging ook een aantal subsidieregelingen vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) overgegaan naar de gemeenten, de zogenaamde **ex-regelingen**. Dit is gedaan omdat de activiteiten die met deze regelingen werden gesubsidieerd, passen binnen de prestatievelden van de Wmo waarvan de sturing bij de gemeenten hoort. Dit betekent dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het formuleren van beleid op de terreinen waarop de AWBZ-subsidieregelingen betrekking hebben gehad.

Het gaat om de volgende regelingen:

- Diensten bij wonen met zorg (DWZ);
- Zorgvernieuwingsprojecten GGZ (ZVP GGZ);
- Coördinatie vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg (CVTM);
- ADL-clusters⁸ (Algemeen Dagelijkse Levensverrichtingen);
- Vorming, training en advies (VTA);
- Collectieve GGZ-preventie;
- Initiatieven openbare geestelijke gezondheidszorg

In de aanloop naar de invoering van de Wmo heeft Ede zich voorbereid op haar nieuwe verantwoordelijkheid ten aanzien van de ex-regelingen. Zo werd medio 2007 een kleinschalig onderzoek⁹ ingesteld onder een aantal instellingen en zorgaanbieders die tot en met 2006 een beroep hebben gedaan op de CVTM- en DBWZ-middelen. Doel was helder te krijgen hoe de gemeente uitvoering zou kunnen en willen geven aan de taken van de subsidieregelingen en hoe deze te

⁷ Inclusief BOS-gelden.

⁸ Wordt na 2007 overgedragen aan de gemeenten.

⁹ Onderzoek ex-regelingen CVTM en DBWZ, juni 2007.

integreren zijn in de Wmo prestatievelden. Het resultaat van die exercitie luidt als volgt:

“Ten aanzien van de ex-AWBZ-regelingen Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg (CVTM) en Diensten bij Wonen met Zorg (DBWZ) heeft de gemeente Ede als uitgangspunt deze in 2007 materieel uit te willen voeren als onderdeel van de AWBZ en daarbij de dienstverlening op het niveau van 2006 te handhaven. Het jaar 2007 is in die zin een overgangsjaar. Voor de jaren vanaf 2008 zal de gemeente voor de besteding van middelen een beleid formuleren en hanteren passend binnen de Wmo”. Dit zullen we nader uitwerken met de instellingen in het veld.

Belangrijk uitgangspunt is dat de gelden beschikbaar blijven voor het doel waarvoor ze zijn ingesteld, te weten de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers en het leveren van diensten die het mogelijk maken zo lang mogelijk zelfstandig te functioneren. Voor het onderdeel “maaltijdvoorziening” overweegt de gemeente dit als een individuele voorziening aan te merken en op de markt aan te besteden.

Vanuit de GGZ-hoek komen veel aanvragen binnen voor activiteiten in het kader van de collectieve preventie. Omdat momenteel nog onduidelijk is wat overgaat naar de nieuwe zorgverzekeringswet is er nog geen gemeentelijk Wmo-beleid op dit onderdeel.

In de nabije toekomst zal Ede, mede onder invloed van een toenemende stroom aanvragen, haar beleid ten aanzien van de ex-regelingen formuleren. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen wat de rol is van de ex-regelingen die in het kader van de Wmo vanuit de AWBZ zijn overgekomen naar de gemeente. In samenspraak met de betrokken instellingen bepaalt Ede in 2008 haar beleid ten aanzien van de ex-regelingen.

8.4 Inzet additionele middelen Wmo 2008 -2011

Wmo-beleid is geen nieuw beleid. Het meeste beleid is staand beleid en wordt uit de lopende begroting al gefinancierd. In voorliggend beleidsplan komen echter wel ambities aan bod die niet zonder additionele middelen kunnen worden gerealiseerd. De additionele middelen komen voort uit de voordelen die de gemeente ten deel zijn gevallen bij de uitvoering van de Wmo. Additionele middelen worden onder meer ingezet om:

- Uitbreiding loketfunctie naar wijken en dorpen
Naar verwachting kan dit voor Veldhuizen en Ede-Oud Zuid gefinancierd worden vanuit GSO-3. In de buitendorpen wordt in 2008 geïnvesteerd om een loketfunctie te realiseren. In de aanloop-fase (2008) wordt hiervoor € 50.000 gereserveerd. In de jaren 2009 tot en met 2011 wordt op jaarbasis € 25.000 geïnvesteerd in het onderhoud van de loketten.

- Eventueel extra geldvraag vanuit de GGZ-preventiehoek te kunnen honoreren. Op dit moment is de gemeente Ede in gesprek met zorgverzekeraars om te komen tot afstemming tussen de verantwoordelijkheden, het zorgkantoor en de gemeente. Het is nog niet bekend welke kosten daarmee gemoeid zijn.

Ook de realisatie van de actiepunten van het Edese Wmo beleid (hoofdstuk 7) wordt grotendeels bekostigd uit additionele middelen. Onderstaand geven we inzicht in de kosten die gemoeid zijn met de realisatie van de genoemde actiepunten:

- Versterking regiefunctie en procesbegeleiding samenwerking
Bij het versterken van de regiefunctie staat de koppeling van beleid aan de wijkgerichte aanpak centraal:
De versterking van de regiefunctie vraagt om een aanpak op basis van programma's. Dit brengt extra kosten met zich mee. De omschakeling van de huidige manier van werken van de gemeente Ede naar een manier van werken op basis van programma's betekent een stevige ingreep in de huidige organisatie structuur en – cultuur. De personele lasten die daarmee gemoeid zijn bedragen € 90.000 per jaar.

De procesbegeleiding bij de samenwerking van en met maatschappelijke partners wordt ook bekostigd vanuit bovengenoemde personele lasten. Bij dit onderdeel staan nieuwe arrangementen, nieuwe vormen van samenwerking en het doorlichten van de huidige subsidiesystematiek centraal.

Voor beide onderdelen geldt dat de gemeente in 2008 start met haar investeringen.

Er komt een onderzoek om samen met de maatschappelijke partners het werken in de wijk te herijken. De uitkomsten van dat onderzoek bepalen vervolgens de vervolgstappen zoals bijvoorbeeld het ontwikkelen van nieuwe welzijnsarrangementen. Hier is procesbegeleiding in nodig.

- Onderzoek subsidiesystematiek
Bij het doorlichten van de subsidiesystematiek richt de gemeente zich met name op een mogelijke aanpassing van de opzet van de huidige budgetcontracten. Deze contracten worden door zowel het veld als de gemeente vaak als te rigide en knellend ervaren. Gezocht zal worden naar een systematiek die meer ruimte laat voor innovatie en gezamenlijke beleidsformulering.

Voor de periode 2008-2011 reserveren wij in ieder geval een bedrag van € 50.000 voor dit speerpunt. Dat wil zeggen dat we nog bekijken of we de procesbegeleiding voor nieuwe arrangementen en nieuwe vormen van samenwerking kunnen schuiven onder het werk van de programmamanager. De € 50.000 is ten behoeve van de doorlichting van de subsidiesystematiek.

- Maatschappelijke participatie ondersteunen
Dit is een van de speerpunten van het beleid voor de periode 2008-2011. Hier staan de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, de ondersteuning van burgerinitiatieven en informele netwerken centraal alsmede de kwaliteitsborging en borgen van voldoende keuzemogelijkheden voor de burger

Aangezien mantelzorgers en vrijwilligers de dragers van de Wmo zijn vraagt de ondersteuning van deze groepen om een stevige investering. Dat wil de gemeente in samenwerking met de professionele organisaties in Ede. Daarvoor stelt de gemeente structureel € 80.000 op jaarbasis beschikbaar.

De pilot proeftuin Wmo die in oktober van 2007 wordt afgesloten voorziet in de ondersteuning van burgerinitiatieven en informele netwerken. In de periode 2008-2011 is Ede dan voornemens de verschillende succesvol gebleken methodieken van de pilot Proeftuin Wmo uit te rollen over meer wijken van de gemeente. De kosten die daarmee gemoeid zijn bedragen € 270.000 voor de totale periode van vier jaar.

We gaan er daarbij vanuit dat er GSO middelen worden toegekend voor de wijken Veldhuizen en Ede Oud-Zuid. De overige pilot wijken (De Rietkampen, De Maandereng) en Lunteren worden vanuit gemeente middelen voortgezet. Doel is binnen vier jaar de pilot activiteiten in te bedden in de reguliere werkzaamheden van de vier partner organisaties.

De kosten die gemoeid zijn met de kwaliteitsborging en de borging van voldoende keuzemogelijkheden voor de burger zijn al opgenomen in de reguliere begroting. Het gaat hier met name om klanttevredenheidsonderzoeken en burgerparticipatie.

Onderstaand een overzicht van de totaal aangevraagde additionele middelen:

	2008	2009	2010	2011	Totaal
Uitbreidingloketfunctie	50.000	25.000	25.000	25.000	125.000
Extra geldvraag GGZ	pm	pm	pm	pm	pm
Versterken regiefunctie en procesbegeleiding samenwerking	90.000	90.000	90.000	90.000	360.000
Onderzoek subsidie-systematiek	50.000	-	-	-	50.000
Maatschappelijke participatie ondersteunen					
Mantel-zorgers en vrijwilligers	80.000	80.000	80.000	80.000	320.000
Ondersteuning burger-initiatieven en informele netwerken	150.000	90.000	30.000	-	270.000
Totaal	420.000	285.000	225.000	195.000	1.125.000